ХИТОЙНИНГ БИРЛАШГАН МИЛЛАТЛАР ТАШКИЛОТИДАГИ ҚОНУНИЙ ҲУҚУҚЛАРИНИ ТИКЛАШ КЕРАК

Бирлашган Миллатлар Ташкилотида Хитойнинг вакиллиги масаласи тўғрисида Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг 1960 йил 1 октябрдаги ялпи мажлисида Н. С. ХРУШЧЕВ нутқи

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

197 (1717) | **4 октябрь, 1960 йил, сешанба** | **Баҳоси 20 тийин.**

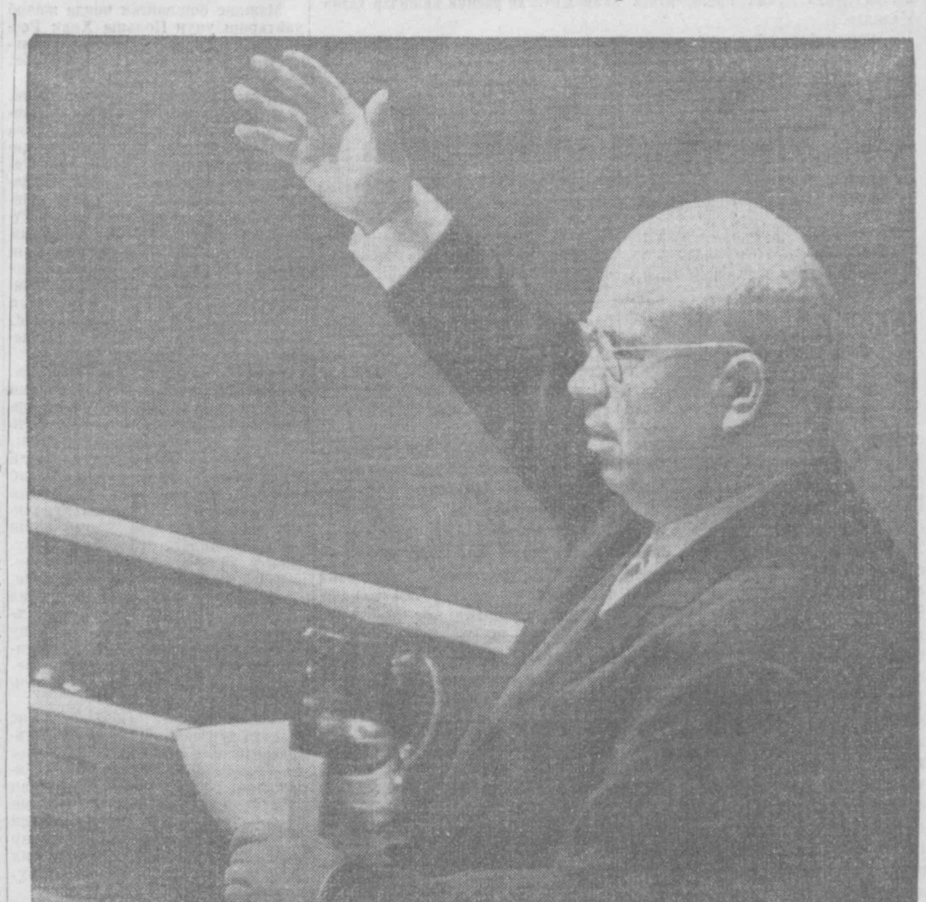

НЬЮ-ЙОРК. Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Бош Ассамблеяси сессиясида. Н. С. Хрушчев 1 октябрь эрталабки мажлисда нутқ сўзламоқда.
ТАСС махсус мухбири **В. Егоров** фотоси. (Сурат фототелеграф орқали олинди).

Жаноб раис!
Жаноб делегатлар!

Совет Иттифоқи делегацияси Бирлашган Миллатлар Ташкилотида Хитой Халқ Республикасининг қонуний ҳуқуқларини тиклаш масаласини Ассамблея муҳокамасига қўйишни зарур деб ҳисоблайди.

Хитой Халқ Республикасининг Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг фаолиятидан сунъий четлаштириб қўйилганлиги ташкилотимизга катта зарар етказмоқда, ташкилотимиз фаолиятининг доирасини анча торайтириб қўймоқда, ҳамма давлатларнинг коллектив куч ва ғайрат сарфлаб ҳал қилишларини талаб қилаётган халқаро масалаларни кўриб чиқишни қийинлаштирмоқда ва энг муҳим проблемаларни самарали муҳокама қилишни ҳақиқатда мумкин бўлмайдиган иш қилиб қўймоқдаки, бунга заррача шак-шубҳа бўлиши мумкин эмас.

Шу нарсани, айниқса уқтириб ўтмоқчиманки, бунда гап улуғ давлатнинг ҳуқуқларини тиклаш устида бораётир. Бу давлат Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг уставига мувофиқ, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг таъсисчиси ва аъзоси, Хавфсизлик Кенгашининг доимий аъзоси бўлса ҳам, лекин ўзига ҳақли равишда тегишли бўлган ўринни эгаллаш, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти органларининг ишларида қатнашиш ва бу ташкилотнинг фаолиятига ўз ҳиссасини қўшиш имкониятидан шу вақтгача маҳрум бўлиб турибди. Бутун инсониятнинг тўртдан бир қисмини ташкил қилган улуғ хитой халқи жуда кенг халқаро йиғин бўлиши лозим бўлган ва жаҳондаги ҳамма мамлакатларнинг универсал вакиллиги принципига асосланган ташкилотда ўз вакилларига эга бўлмаганлиги бутунлай ғайри нормал бир ҳолдир.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотида ижтимоий системалари ва идора қилиш формалари жуда хилма-хил бўлган давлатларнинг вакиллари бор, ҳозирги замоннинг реал қиёфаси бу ташкилотда кўзгуда акс этгандек акс этиши лозим. Бироқ, бу ерда, Бирлашган Миллатлар Ташкилотида, Хитойнинг вакиллари қатнашмаётган ҳозирги ҳолатда ҳозирги жаҳоннинг чинакам манзараси Бирлашган Миллатлар Ташкилотида акс эттирилмаётир, бузиб кўрсатилмоқда. Ҳар бир ақли расо кишига шу нарса равшандирки, Хитой Халқ Республикаси бутун хитой халқини бирлаштириб турган улуғ давлатдир ва Хитой Халқ Республикасининг ҳукумати, бир неча оролларнигина истисно қилганда бутун Хитой территориясида давлат ҳокимиятини тўла равишда амалга оширмоқда, аммо, ана шу бир неча оролда хитой халқи тор-мор келтирган чанкайшичилар тўдасининг қолдиқлари Америка флотининг паноҳида ҳозир вақтинча сақланиб турибди.

Хитой Халқ Республикаси халқаро миқёсда кенг эътироф қилинди ва 34 давлат билан нормал дипломатик муносабатлар боғлади. Хитой Халқ Республикасининг халқаро алоқалари жуда тез кенгайиб бормоқда. Халқ Хитойининг савдо ва маданий алоқалари эндиликда деярлик бутун дунёга ёйилмоқда.

Хитой халқи яқин ўтмишда иқтисодий жиҳатдан қолоқ бўлган ўз мамлакатини илғор индустриал социалистик давлатга айлантириш йўлида ниҳоят даражада зўр меҳнат қилмоқда, шунинг учун ҳам у, тинчлик бўлишидан ғоят манфаатдордир, тинч халқаро иқтисодий ва маданий ҳамкорлик бўлишини талаб қилмоқда.

Хитой тинч-тотув яшашнинг беш принципини 1954 йилда эълон қилиб ташаббус кўрсатганларнинг бири бўлди. Хитой Халқ Республикасининг ҳукумати Узоқ Шарқда, шунингдек бутун дунёда ҳам халқаро кескинликни юмшатишга қаратилган таклифларни бир неча марта тақдим қилди. Хитой Халқ Республикаси Ҳинди-Хитойдаги, Кореядаги ва Осиё қитъасининг бошқа районларидаги аҳволни тинч бартараф қилиш ишига катта ҳисса қўшди. Хитой ҳукумати Осиёда тинчлик зонаси вужудга келтириш учун, шунингдек Тинч океан районида атом қуролидан холи бўлган зона вужудга келтириш учун актив курашмоқда, Осиё ва Тинч океан соҳилидаги ҳамма мамлакатлар ўртасида Америка Қўшма Штатларини ҳам ўз ичига олган ҳолда, ҳужум қилмаслик тўғрисида тинчлик шартномаси тузишни таклиф қилмоқда.

Хитой Халқ Республикаси Давлат кенгашининг бош министри ўртоқ Чжоу Энь-лай шу йил 1 августда Пекинда сўзлаган нутқида Хитой Халқ Республикаси ҳукумати социал системалари турлича бўлган мамлакатларнинг тинч-тотув яшаши сиёсатини ўтказиб келаётганлигини яна бир марта уқтириб ўтди. У ўз нутқида бундай деди: «Биз фақат Осиё ва араб мамлакатлари билангина эмас, шу билан бирга, Европа мамлакатлари ва жаҳоннинг бошқа районларидаги мамлакатлар билан ҳам тинч-тотув яшашни истаймиз». «Бизнинг талаб қилаётган нарсамиз шуки, деди у сўнгра, Осиё мамлакатлари ва Тинч океан соҳилидаги мамлакатлар ўртасида АҚШни ҳам ўз ичига олган ҳолда ҳужум қилмаслик тўғрисида тинчлик пакти тузилсин, шу райoннинг ҳаммаси ядро қуролидан холи бўлган зонага айлансин, деймиз».

Хитой ҳукуматининг сиёсати шундан яққол далолат бермоқдаки, у, тинч-тотув яшашнинг беш принципи негизида мустаҳкам турибди ҳамда ўзининг конкрет ҳаракатлари билан Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг асосий мақсадларини ва принципларини қувватламоқда, халқаро ҳамкорликни кенгайтириш ҳамда халқлар ўртасида дўстлик ва тинчликни мустаҳкамлаш йўлида катта куч ва ғайрат сарфламоқда.

Хўш, нима сабабдан Бирлашган Миллатлар Ташкилоти халқ Хитойининг вакиллиги тўғрисидаги муҳим ва ниҳоят даражада равшан масалани шу вақтгача ҳал қилолмаётир? Бунинг асосий сабаби шуки, Америка Қўшма Штатлари бу масаланинг ҳал қилинишини истамаётир. Хитой Халқ Республикаси Бирлашган Миллатлар Ташкилотида ўзининг қонуний ўрнини ололмаслиги учун АҚШ ҳамма чораларни кўрмоқда.

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг бу сессиясида кўп давлатлар ва ҳукуматларнинг бошлиқлари Бирлашган Миллатлар Ташкилотида улуғ халқ Хитойининг вакили қатнашмаётганлиги натижасида асло тоқат қилиб бўлмайдиган аҳвол вужудга келганлигини жуда муайян қилиб гапириб ўтдилар. Қўшма Штатлар ҳукумати халқ Хитойига қарши душманлик ва агрессив сиёсат ўтказиб келмоқда. Америка Қўшма Штатлари 1950 йилдаёқ Хитойга қарши агрессия қилиб, Тайвань оролини зўрлаб босиб олди ва бу оролдан Хитой Халқ Республикасига қарши ҳарбий иғволар ташкил этмоқ учун база тариқасида шу дамгача фойдаланиб келмоқда, «Тийиб турувчи кучлар» деб аталган кучларни Узоқ Шарқда кўпайтиришни ва янги ҳарбий иғволар тайёрлашда чанкайшичиларга берилаётган ёрдамга миллиард-миллиард доллар пул сарфлашни давом эттирмоқда.

Қўшма Штатлар Хитой чегаралари теварагида жуда кўп ҳарбий базалар вужудга келтирди. Кейинги бир ярим йил ичида АҚШ Узоқ Шарқ районида 40 дан кўпроқ катта ҳарбий маневрлар ўтказди, бу маневрларнинг деярлик ярмиси Тайванда ва Тайвань бўғозида ўтказилди, шу билан бирга, Америка генераллари бу маневрлар Хитой Халқ Республикасига қарши қаратилганлигини яшираётганлари йўқ.

Айни шу вақтнинг ўзида Американинг юқори мансабдаги сиёсий арбоблари мунофиқлик қилиб, Хитой Халқ Республикаси «агрессивлик қилаётир» деган гапларни айтмоқдалар. Улар Хитойни «агрессор» деб эълон қилиш тўғрисидаги ғайри қонуний резолюцияни ҳамиша тилга олдилар, ваҳоланки, бу резолюцияни Қўшма Штатлар бир вақт Бош Ассамблеядан зўрлаб қабул қилдириб олган эди. Кези келганда шуни айтиб ўтайки, мазкур резолюция муносабати билан, ҳозирги вақтда кимнинг қўшинлари Кореяда турибди, деган саволни бериш ўринли бўлади. Агар давлат департаментининг эсидан чиққан бўлса, шу нарсани эслатиб қўйиш мумкинки, Хитой кўнгиллилари Кореядан чиқиб кетганига анча вақт бўлди, аммо, Америка қўшинлари Жанубий Кореяни ҳанузгача оккупация қилиб турибди.

Чан Кай-ши ва унинг Хитой халқи рад қилган чирик режими бамисоли бир сиёсий мурдадирки, Америка Қўшма Штатлари ҳукуматининг бу мурдани тирилтирмоқ учун қилаётган уринишлари узоқ Шарқдаги халқаро вазиятни заҳарламоқда, холос.

Ҳурматли делегатлар! Халқ Хитойи Бирлашган Миллатлар Ташкилотидаги ўзининг қонуний ўрнини олиши керак, деган масалани Бирлашган Миллатлар Ташкилоти 10 йилдан кўпроқ вақтдан бери муҳокама қилмоқда. Давлатларнинг вакиллари ҳар сафар шу минбарга чиқиб, ўз ҳукуматларининг бу муҳим масалага бўлган муносабатини айтиб бермоқдалар. Ҳар сафар шу масала муҳокама қилинганида, давлатлар асосан икки группага бўлинадилар. Давлатларнинг бир тўдаси ҳақиқий аҳволдан келиб чиққан мантиқ йўлини тутиб, улуғ хитой халқининг қонуний ҳуқуқларини ҳимоя қилиб, катта тарихий адолатсизликни йўқотиш пайти келди ва Хитой Халқ Республикасининг делегацияси ҳаммамиз билан бирга Бирлашган Миллатлар Ташкилотида ўтириб, унинг ҳамма ишларида қатнашмоғи учун Хитой Халқ Республикаси ҳукуматига ўз делегациясини юборишни сўраб мурожаат қилиш пайти келди, деб ҳеч бир иккиланмасдан, тўппа-тўғри ва очиқ айтмоқдалар.

Иккинчи группадаги давлатларнинг вакиллари турли баҳоналар келтириб, одилона қарор қабул қилишдан бўйин товламоқдалар ва у ёки бу тарзда ўз жиловларини Америка Қўшма Штатлари ҳукуматига бериб қўйиб, Бирлашган Миллатлар Ташкилотида Хитой Халқ Республикасининг қонуний ҳуқуқларини тиклаш тўғрисидаги қарорнинг Бирлашган Миллатлар Ташкилотида қабул қилинишига йўл қўймаётирлар.

Халқ Хитойига қарши АҚШ ҳукумати ишлатаётган важлар бундан 11 йил муқаддам сотқин гоминданчилар режими емирилганлиги ва Хитой халқ революцияси ғалаба қилганлиги натижасида Хитойда мағлубиятга учраган Америка сиёсатчилари орқасидан бораётганлар учунгина ишонарли бўлиб кўриниши мумкин.

Шу нарса яхши маълумки, бизнинг халқимиз буржуа-помешчиклар тузумини емириб ташлаганлиги ва улуғ социалистик революцияни амалга оширганлиги учунгина Американинг ҳукмрон доиралари Совет Иттифоқини 16 йилгача тан олмай келдилар. Бизнинг халқимиз социалистик революцияни рўёбга чиқармоқ учун Америка сиёсатчиларининг биронтасидан рухсат сўрамаган эди, албатта. Хитой халқи ҳам ўз Коммунистик партияси раҳбарлигида худди шундай қилди.

Америка Қўшма Штатларининг сиёсатчилари ўз эсини йиғиб олиб халқ Хитойига хушёрлик билан муомала қиладиган ва ҳозир ҳар қадамда бўлиб турган душманлик ўрнига бу улуғ мамлакатга муносиб ва ҳурмат билан қарайдиган бўлиб қоладиган вақт келади, биз бунга шак-шубҳа қилмаймиз.

Хитой Халқ Республикаси Бирлашган Миллатлар Ташкилотида ўзининг қонуний ўрнини олмагунча, қуролсизланиш масаласи тўғрисида чинакам музокаралар олиб бориш ва бу масалани ҳал қилиш учун шарт-шароит вужудга келтириб бўлмайди. Башарти қуролсизланиш тўғрисида битимга келинадиган бўлса, Хитойнинг иштирокисиз бу битим кучга эга бўлиши мумкинми, ахир? Ҳатто қуролсизланиш тўғрисида битимга келинган тақдирда ҳам, Қўшма Штатлар Хитойнинг иштирокисиз бу битимни амалга ошириб бўлмайди, дея беради, ваҳоланки, Хитой Халқ Республикасининг Бирлашган Миллатлар Ташкилотида иштирок қилишига АҚШнинг ўзи оёқ тираб қаршилик қилиб келмоқда.

Сиз, ҳурматли жаноб делегатлардан, чиқиб бўлмайдиган бу сиҳрли доирани бузиб ташлашларингизни қаттиқ илтимос қиламиз. Чунки Хитой иштирок қилмаса, қуролсизланишни рўёбга чиқариб бўлмайди, Хитойнинг иштирокисиз Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг нормал ишлаши мумкин эмас.

Қўшма Штатлар ва Ғарбдаги бошқа баъзи мамлакатлар Бирлашган Миллатлар Ташкилотида чанкайшичилар Хитойнинг «вакили» бўлиб турибди, деган даъвонинг пучлигини пайқаб ва гоминданчи маҳлуқлар тақдири учун ховатирланиб, «икки Хитой» деган машъум идеяни ўтказишга уринмоқдалар. Лекин «икки Хитой» деган идея аслини олганда, улуғ Хитой территориясини парчалаб юборишга ва унинг бир қисмини — Тайвань вилоятини тортиб олишга қаратилган, унчалик яхши ниқобланмаган диверсия эканлиги ҳеч кимга ҳам сир эмас-ку, ахир.

«Икки Хитой» вужудга келтиришдан иборат иғвогарлик планларини рўёбга чиқариш асло мумкин эмаслиги кўпдан бери равшан бир нарса-ку, шу сабабли, Америка Қўшма Штатларидаги баъзи сиёсатчилар буни қанчалик тез тушуниб олсалар, бутун дунёда тинчлик иши учун шунчалик яхши бўлади.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотида Хитойнинг ҳуқуқлари тикланишига аввало Хитой Халқ Республикаси муҳтож деб ҳисоблаётганлар хато фикрни ўйламоқдалар. Ташкилотимизнинг вазифаси ҳамма миллатларни бирлаштирувчи универсал ташкилот бўлишдан иборат эканлиги тўғри тушуниладиган бўлса, у ҳолда Бирлашган Миллатлар Ташкилотида Хитойнинг ҳуқуқлари тикланишига ким кўпроқ муҳтож эканлигини — Хитойнинг ўзи кўпроқ муҳтожми, ёки жуда кенг ва ваколатли халқаро ташкилот бўлиши лозим бўлган Бирлашган Миллатлар Ташкилоти кўпроқ муҳтожми эканлигини айтиш қийин. Бу ташкилот Хитой Халқ Республикаси сингари улуғ миллат, қудратли мамлакат Бирлашган Миллатлар Ташкилотида ўз ўрнини олишига ва унинг ишларида актив иштирок қилишига муҳтождир.

Шунинг учун ҳам совет делегацияси Бирлашган Миллатлар Ташкилотида Хитой қонуний ҳуқуқларини тиклаш масаласини муҳим ва ошиғич масала сифатида Бош Ассамблея сессияси ишининг аввал бошидаёқ кўриб чиқиб, ҳал этишни таклиф қилади.

Энди, жаноб делегатлар, Америка Қўшма Штатлари вакилининг айтган гапларига жавоб бериб ўтишга ижозат бергайсиз. АҚШ вакили Хитой Халқ Республикасига нисбатан муваффақиятсизликка учраган ҳозирги сиёсатни давом эттириш зарурлигини исботлашга уринди ва Бирлашган Миллатлар Ташкилотида Хитойнинг қонуний ҳуқуқларини тиклаш тўғрисидаги совет таклифини рад қилишни таклиф этди.

Бу ерда АҚШ вакили Пекин шаҳрининг мэри ўртоқ Пин Чжэнь сўзлаган нутқни кўрсатиб ўтди. Мен ўртоқ Пин Чжэнни яхши биламан, сизлар ҳам уни кўрганингизда эди, у бу ерда сўзлаган нутқда айтилган кишига бутунлай ўхшамаганлигини тушунган бўлур эдингиз. У — мамлакатда ҳурмат эгаси бўлган яхши кишидир. Қўшма Штатлар вакили, далил қилиб ўртоқ Пин Чжэнь Қўшма Штатларни империалистик давлат деб айтган гапини келтирди. Лекин шу ҳам кашфиётми, ахир, жаноблар? **(Қарсаклар).** Мустамлакачилик режимларини қувватлаётган энг империалистик давлат Америка Қўшма Штатлари эканлигини бутун дунё билади-ку, ахир. Томларда чирқиллаётган ҳамма чумчуқлар ҳам шуни айтиб турибди-ку. **(Қарсаклар).** Қарангки, ўртоқ Пин Чжэннинг бу гапи АҚШ вакилини ғазаблантирибди. Бу гапга унинг ори келибди! Унинг бу қилиғи беш-ўнта бола туғиб ташлаган хотиннинг ўзини қизман, деб даъво қилаётганига ўхшайди. **(Залда кулги. Қарсаклар).**

АҚШ вакили, ўртоқ Пин Чжэнь жаноб Хаммаршельд ҳақида гапириб, у, Конгода Америка империализмининг манфаатларини, мустамлакачиларнинг манфаатларини кўзлайдиган сиёсат ўтказди, деган гапни айтди, деб ҳам сўзлади. Шу ҳам янгилик бўлдими, ахир? Жаноб Хаммаршельднинг ўзи Конгода кимнинг сиёсатини ўтказганлигини, монополистик капиталнинг содиқ хизматкори эканлигини ва босқинчилик, империалистик, мустамлакачилик сиёсатини ўтказаётган давлатларнинг манфаатларини Бирлашган Миллатлар Ташкилотида ифодалаб келаётганлигини Пин Чжэндан кўра яхшироқ билади. **(Қарсаклар).**

АҚШ вакили, Хитой Халқ Республикаси Тинч океандаги оролларни босиб олишга ҳаракат қилмоқда, деди. Сиз, Қўшма Штатлар империализмининг жаноб вакилидан савол бериб сўрайманки, бу ороллар қанақа орол экан? Хитой Халқ Республикаси Тайвань оролини ва бошқа оролларни озод қилмоқчи. Хўш, бу ороллар кимники?

Бу хусусда Америка давлатининг вакили ҳам қўл қўйган халқаро битимларга бир қарасангиз, сиз бу битимларда Тайвань ороли ва Хитой соҳили яқинидаги бошқа ороллар хитой халқиники, деб ёзилганлигини кўрасиз. **(Қарсаклар).** Бу оролларни озод қилиш Хитой Халқ Республикасининг қонуний ҳуқуқидир, шунинг учун ҳам биз хитой халқининг бу қонуний ҳуқуқларини қувватлаб келдик, қувватламоқдамиз ва бундан буён ҳам қувватлай берамиз. **(Қарсаклар).** Яна шуни ҳам айтиб ўтишим керакки, Хитой Халқ Республикасининг ҳукумати бу оролларни озод қилиш ишида жуда катта вазминлик кўрсатмоқда. Бу нарса уларнинг ички иши, шунинг учун ҳам бу ишга аралашишга ҳеч кимнинг ҳақи йўқ. Лекин, агар Совет Иттифоқи шундай ҳолатга дуч келадиган бўлса, биз территориямизнинг оккупация қилиниб турушига сира тоқат қилмаган бўлур эдик ва бу оролларда сотқинларнинг арвоҳини ҳам қолдирмаслик учун бу оролларни халқ қўлига топшириш учун ҳамма сотқинларни шу ороллардан аллақачон ҳайдаб чиқариб, онасини кўрсатиб қўйган бўлур эдик, бунга амин бўла беринг. **(Қарсаклар).**

АҚШ вакили халқ Хитойидаги режим тўғрисида бу ерда сафсата сотди. У жуда кўп ҳар хил бўлмағур гапларни ва бўҳтонларни гапириб, халқ Хитойида қандайдир репрессиялар ўтказилмоқда, деб вайсади. Бу гапларнинг ҳаммаси халқ Хитойига ёвузлик билан қилинаётган туҳматдир. Бу янги қилиқ эмас. Совет Иттифоқига не-не туҳматлар қилишганку, у ҳалок бўлади, деб кўп марталаб жар солишган эди-ку! Лекин Совет Иттифоқи яшаб келмоқда ва равнақ топмоқда. Социалистик давлатларнинг тузумидан кўра яхшироқ демократик тузум йўқ.

Сиз, Қўшма Штатлардаги жаноблар, демократия нималиги тўғрисида лоф урмай қўя қолинглар! Ҳар бир кишининг ҳуқуқлари чинакам ҳурмат қилинадиган тузумни қандай ташкил қилиш кераклигини сизлар ахир бир кун ўрганиб олишга мажбур бўласиз. Фақат социализм шароитидагина, коммунизм шароитидагина чинакам демократия бўлиши мумкин. Социалистик мамлакатлардаги режимлар тўғрисида гапиришдан олдин, мен Америка вакилига АҚШдаги режимнинг қандайлигини кўрмоқ учун кўзгуга бир қарашни маслаҳат берар эдим.

Бу ерда Қўшма Штатлар вакили Африка мамлакатларига мурожаат қилиб, Қўшма Штатлар бу мамлакатларни жуда яхши билади ва уларга меҳрибонлик қилаётир, деган гапларини айтди. Лекин сиз олипта жаноб айтинг-чи, шу давлатларнинг вакилларининг қўлида Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг ҳужжати бўлмаса, улар сизнинг демократик мамлакатингизда меҳмонхонага кириб бир кеча ёта оладими, оқлар овқатланаётган ресторанга кириб овқатлана оладими? Йўқ, бундай қилолмайди. Бу — ҳар бир кишининг иззат-нафсини камситадиган, таҳқирлайдиган бир ҳолдир. Америкада оқлар билан негрлар бирбиридан жуда ажратиб қўйилган. Шу ҳам демократия бўлдими, шу ҳам инсонни ҳурматлаш бўлдими? Йўқ, бу — инсондан нафратланишдир, оқлар билан қоралар ўртасига адоват ва душманлик солишдир. Негрлар, Осиё ва Африкадаги бошқа халқларнинг намояндалари бизнинг мамлакатимизга, Совет Иттифоқига, Хитой Халқ Республикасига, ҳар бир социалистик мамлакатга бемалол кела беришсин, уларга бу мамлакатларда чинакам инсоний муносабат, муҳаббат ва дўстлик билан муомала қилинади. Уларга қора бўлганликлари учунгина бундай муомала қилинмайди, балки бизнинг халқларимиз ўз озодлиги учун курашаётганларга, кўп асрлар давомида азоб тортиб келганларга, мустамлакачиларнинг таҳқири ва зулми остида қийналганларга ғоят хайрихоҳ ва меҳрибон бўлганликлари учун уларга шундай муомала қилинади.

Америкада негрлар тани қора бўлгани учунгина уларни оломон қилмоқдалар ва дорга осмоқдалар. Буни бутун дунё билади-ку, ахир. Бу ҳақда китобларда ёзмоқдалар, бу ҳақда матбуотда хабар бермоқдалар. Сиз, Қўшма Штатлар вакили, ўз тарихингизга мурожаат қилинг! Негрларни озод қилиш учун кураш байроғини кўтариб чиққан улуғ америкалик Авраам Линкольн олдида ҳурмат билан бош эгамиз. У, америкалик эди ва халқлар ўртасида тенглик бўлиши учун, адолат учун бошқа америкаликларга қарши курашди. Лекин Америка Қўшма Штатларида ирқий камситиш ҳозир ҳам давом этиб келмоқда. Ҳанузгача Қўшма Штатлардаги бир қанча жойларда негрлар мактабларда оқларнинг болалари билан бирга ўқий олмайдилар. Ахир, бу цивилизация жамияти учун шармандалик эмасми? Аҳвол шундай бўла туриб, АҚШ вакили социализм қураётган Хитой Халқ Республикасининг чинакам демократик режимига туҳмат қилишга ботинди. Бундай ҳолларда бизда «Бундай гапирганингдан кўра овозингни чиқармаганинг яхшироқ эди» дейишади. **(Залда кулги. Қарсаклар).**

АҚШ вакили Хитой Халқ Республикасининг режимига туҳматлар ёғдирди. Бунга жавобан мен бундай демоқчиман. Америка Қўшма Штатларининг ҳукмрон доиралари асло демократик бўлмаган режимлар билан жуда яхши дўст бўлиб келмоқдалар.

Испан халқининг жаллоди, Испаниянинг барча демократик эркинликларини бостирган, қонли диктатура режимини ўрнатган ва Испаниянинг энг яхши фарзандларининг бошини кесаётган Франкони сиз ўзингизнинг энг яхши дўстингиз деб ҳисоблаётирсиз. Лекин испан халқи курашга бош кўтаради, жаллодларнинг жазосини бериб қўяди. Ана шунда испанлар юртида ҳақиқат тантана қилади. **(Қарсаклар).**

(Раислик қилувчи Н. С. Хрушчевнинг сўзини бўлиб, унга мен нотиқдан мен билан ҳамкорлик қилишни ва Бирлашган Миллатлар Ташкилотига аъзо бўлган давлатнинг бошлиғига қарши бундай гаплар айтмасликни илтимос қиламан, деди. У, нотиқнинг бу сўзлари мажлиснинг расмий протоколига киритилмайди, дейди).

Н. С. Хрушчев. Мен раиснинг бу гапини ўринсиз деб ҳисоблайман.

Нега сиз Қўшма Штатлар вакили улуғ Хитойга туҳматлар қилаётганида уни тўхтатмадингиз? Бирлашган Миллатлар Ташкилотидаги шароит ҳамма давлатлар учун тенг бўлиши лозим, агар сиз социалистик мамлакатлар шаънига ҳақоратлар қилинишига йўл қўяр экансиз, биз бунга индамай туролмаймиз. Мен бундай танбеҳларни рад қиламан. Биз бу ерга илтимосчилар бўлиб келган эмасмиз, балки улуғ миллатнинг, улуғ социалистик давлатнинг вакилларимиз. Шунинг учун ҳам биз ўз дўстимизни, Хитой Халқ Республикасини, унинг режимини, унинг қонунларини ҳимоя қилаётирмиз! **(Қарсаклар).**

Франко режими тўғрисидаги гапимни давом эттираман. Қўшма Штатлар шу режим билан шартномалар тузиб, дўстона муносабатларда бўлиб келмоқда. Испания ерида ўзининг ҳарбий базаларини қурди, бу ҳарбий базалардан ўзининг агрессив империалистик сиёсатини ўтказмоқ учун фойдаланмоқда.

Америка Қўшма Штатлари ҳукуматининг яна бир яхши дўсти бор. У ҳам бўлса — ҳаттоки, «гениал одам» деб мақталган, Корея халқини бўғиб келган Ли Син Мандир. Ли Син Ман шу даражага бориб етдики, уни Жанубий Кореядан улоқтириб ташладилар ва у махфий равишда Америка самолётига ўтириб, Кореядан қочиб кетди. Ҳозир у, қаерда яшириниб ётибди? Шу нарсага амин бўлингки, Америка Қўшма Штатлари уни боқиб ётибди, албатта.

Жанубий Вьетнамда ҳам одамларнинг бошини олмоқдалар, ваҳоланки, у ерда ҳақиқатда АҚШ ҳукмронлик қилмоқда.

Энди мен АҚШ вакилининг гапига жавобан яна бир далил келтирмоқчиман. У, ўртоқ Пин Чжэнга таъна қилиб, Пин Чжэнь Американи империалистик давлат деб айтди, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг бош секретари бўлган жаноб Хаммаршельдни эса (бу адолатсизлик тузатилади деб ўйлайман), мустамлакачиларнинг сиёсатини ўтказиб келаётган киши, деб айтди, деган гапларни гапирди. Лекин АҚШ вакили шунга асосланиб туриб, Хитой Халқ Республикаси Бирлашган Миллатлар Ташкилотига қабул қилинмасин, деган талабни мантиқий талаб деб ҳисоблайдиган бўлса, у ҳолда АҚШ вакиллари АҚШнинг империалистик сиёсатига, жаноб Хаммаршельднинг Конгода бажараётган шармандали йўлига қарши чиққан ва қарши чиқаётган Совет Иттифоқи вакилларининг бу ерда ҳозир бўлиб турганлигига қандай қилиб тоқат қилаётир, деган савол туғилади.

Яна бир далил келтираман. Бирлашган Миллатлар Ташкилотида халқ Хитойининг қонуний ҳуқуқларини тиклаш масаласини қандай ҳал қилиш сизларнинг ишингиз, жаноб делегатлар. Гоҳо баъзи бир кишилар нотўғри қарорлар қабул қиладилар-да, бу қарорларни ҳақиқатнинг ифодаси деб ўйлайдилар. Лекин замон, тарих бундай қарорлар нотўғри эканлигини исботлаб беради. Бирлашган Миллатлар Ташкилотида Хитойнинг ҳуқуқларига қарши чиқаётган кишиларнинг муддаоси нима? Уларнинг муддаоси Бирлашган Миллатлар Ташкилотида фақат бир хил ижтимоий тузумдаги давлатларнинг вакиллари бўлсин, деган ниятми? Улар Хитой Халқ Республикасини ёқтирмайдилар, социалистик тузумни ёқтирмайдилар. Хўш, агар социалистик мамлакатлар Бирлашган Миллатлар Ташкилотидан чиқиб кетиб, ўзлари учун халқаро ташкилот тузсалар, бошқа мамлакатларга мурожаат қилиб, тинчлик учун олиб бораётган курашда бизни қувватланглар, деб даъват қилсалар, унда нима бўлади? Бу — Бирлашган Миллатлар Ташкилоти учун қабр бўлади-ку. Бу — Бирлашган Миллатлар бўлмайди, балки ҳамиша бир-бирига қарама-қарши бўлиб турадиган икки блок ташкилоти бўлади. Бу — халқаро кескинликни юмшатишга олиб келмайди, балки бу кескинликни кучайтиришга, зўр бериб қуролланишга олиб келади.

Биз бундай бўлишини истамаймиз. Биз Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг ҳамма давлатларни ижтимоий-сиёсий тузумидан қатъи назар, ҳақиқатан бирлаштиришини, ҳақиқатан ҳамма миллатларни бирлаштиришини истаймиз. Давлатлар ўртасида урушлар бўлмайдиган қилиб, ҳарбий можаролар бўлмайдиган қилиб, ер юзида турмуш қуриш бизнинг умумий бурчимиздир. Ҳамма давлатлар битта ташкилотда — Бирлашган Миллатлар Ташкилотида бирлашганидагина, бунга эришиш мумкин. Шунинг учун ҳам биз Бирлашган Миллатлар Ташкилотини қувватлаётирмиз.

Кимки ер юзида тинчлик бўлишини истаса, кимки қуролсизланишни истаса, у, Бирлашган Миллатлар Ташкилотида Хитой Халқ Республикаси ўзининг қонуний ўрнини олсин. Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг тинчликни мустаҳкамлашга қаратилган фаолиятида Хитой Халқ Республикаси қатнашсин, деб овоз бериши керак.

Бу ерда Қўшма Штатлар вакили қилаётган таклиф давлатларни давлатларга гиж-гижлашдан иборат эски империалистик сиёсатни акс эттирмоқда. Шу сабабли Қўшма Штатлар Бирлашган Миллатлар Ташкилотида Хитойнинг ўз ўрнини олишини истамаётир. «Совуқ уруш» сиёсатини олиб бориш, зўр бериб қуролланиш, қуролсизланиш тўғрисида битимга келиш имкониятига йўл қўймаслик учунгина АҚШ Бирлашган Миллатлар Ташкилотида Хитойнинг ўз ўрнини олишини истамаётир. Даллес сиёсатини, «уруш ёқасига келтириб қўйиш» сиёсатини ўтказмоқ учун шундай қилинаётир. Лекин шуни билиб қўйингларки, ҳар қандай қалтис ишнинг охири вой бўлади, махсус машқ қилган, ҳатто, энг яхши акробатлар ҳам ҳамиша тойиб кетиши мумкин. Акробатлар ҳам тойиб кетадиган ва бу билан ўзини ҳалок қиладиган ҳоллар бўлади. Бунинг кулфатини битта одам тортади. Лекин уруш ёқасига келтириб қўйиш сиёсати ўтказила берганида, бу сиёсат шу келтирилиб қўйилган чегарадан «тойиб кетса», бу жаҳондаги ҳамма мамлакатлар учун ҳалокатли бўлади, чунки бу уруш даҳшатли уруш бўлади, ракета-ядро уруши бўлади.

Буни тасаввур қилмаётганлар обдон ўйлаб кўришлари лозим.

Халқаро кескинликнинг янада кучайиб кетишига йўл қўймаслик учун Бирлашган Миллатлар Ташкилотида халқ Хитойининг ҳуқуқларини тикламоқ керак. Чанкайшичи мурдани улоқтириб ташлаш керак ва Бирлашган Миллатлар Ташкилотида ҳақиқатан жонли Хитойга — Хитой Халқ Республикасига жой бериш керак. **(Қарсаклар).**

Н. С. ХРУШЧЕВ ҳузурида К. Нкрума шарафига зиёфат

СССР Министрлар Совети Раисининг ҳузуридаги матбуот группаси хабар беради:

2 октябрда Нью-Йорк яқинидаги Гленковда СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев Гана Республикасининг президенти К. Нкрума шарафига зиёфат берди.

Зиёфатда Н. В. Подгорний, К. Т. Мазуров, А. А. Громико, СССРнинг БМТдаги доимий вакили, Совет делегациясининг аъзолари ва маслаҳатчилари ҳамда Гана президентига ҳамроҳ бўлган расмий кишилар ҳозир бўлдилар.

Самимий ва дўстона вазиятда ўтган зиёфат вақтида Н. С. Хрушчев ва К. Нкрума ўртасида СССР ва Гана Республикасини қизиқтираётган масалалар юзасидан суҳбат бўлди.

Н. С. ХРУШЧЕВ К. Белькасем билан учрашди

СССР Министрлар Советининг Раиси ҳузуридаги матбуот группаси хабар беради:

2 октябрда куннинг иккинчи ярмида БМТ ҳузуридаги совет ваколатхонасининг шаҳардан ташқаридаги дачаси Гленковда Бош Ассамблеянинг XV сессиясидаги совет делегациясининг бошлиғи Н. С. Хрушчев Жазоир Муваққат ҳукумати бош министри ўринбосари К. Белькасем билан учрашди.

Н. С. Хрушчев ва К. Белькасем дўстона суҳбатда бир-бирларини қизиқтирадиган масалалар юзасидан фикр олишдилар.

Суҳбатда А. А. Громико, А. Франсис ва М. Язид ҳозир бўлдилар.

Гвинея халқига самимий табриқ

СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев ва СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев Гвинея Республикасининг президенти ва ҳукумат раиси Секу Турега телеграмма юбордилар, телеграммада Гвинея Республикасининг президенти, ҳукумати ва халқини Гвинеянинг мустақил деб эълон қилинганига икки йил тўлиши муносабати билан самимий табриклайдилар.

Телеграммада айтиладики, совет халқи Гвинея халқининг давлат, иқтисодий ва маданий қурилиш соҳасида, шунингдек ўз мамлакатларининг миллий мустақиллиги ва халқаро обрўсини мустаҳкамлаш соҳасидаги муваффақиятларидан чин кўнгилдан қувонади. Гвинея Республикасининг муваффақиятлари, дейилади телеграммада, мустамлакачиликка ва империализмга қарши умумий ҳаракатга, ҳозир бутун Африка қитъасида мисли кўрилмаган куч билан авж олган бу ҳаракатга қўшилган муҳим ҳиссадир.

Совет Иттифоқи халқлари, дейилади телеграммада, СССР ва Гвинея ўртасида ўрнатилган дўстликни қадрлайдилар ва бу дўстликнинг ўсиб ва мустаҳкамланиб бораётганлигидан хурсанддирлар. Шу муносабат билан Н. С. Хрушчев ва Л. И. Брежнев яқинда Секу Туренинг Москвага қилган визити якунларидан жуда мамнун эканликларини билдирадилар ва ишонч билдириб айтадиларки, бу визит ҳар иккала мамлакат халқларининг манфаатлари йўлида Совет Иттифоқи ва Гвинея Республикаси ўртасидаги ҳар томонлама ҳамкорликни янада самаралироқ ривожлантиришга хизмат қилади. (ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Ўзбекистон ССРнинг шаҳарларида, посёлкаларида ва қишлоқ жойларида ўзбошимчалик билан иморат қурганлик учун гражданларнинг жавобгарлиги тўғрисида

Якка тартибдаги уй-жой бинолари ва бошқа иморатларни ўзбошимчалик билан қуришнинг олдини олиш мақсадида Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

1. Белгилансинки, тегишли органларнинг рухсатидан ташқари Ўзбекистон ССРнинг шаҳарларида, посёлкаларида ва қишлоқ жойларида якка тартибдаги уй-жой бинолари ва бошқа иморатларни ўзбошимчалик билан қуришда айбдор бўлган гражданларга меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, район Совети ижроия комитетининг қарори билан 3.000 сўмгача штраф солинади.

Штраф солинишдан қатъий назар, меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, район Совети ижроия комитетининг фармойишига мувофиқ, бу қурилиш дарҳол тўхтатилиб, ўзбошимчалик билан қурилган иморат шу иморатни қурган кишининг ўзи томонидан ёки унинг ҳисобига буздирилади.

2. Ўзбекистон ССР Министрлар Советига ушбу Фармонни жорий қилиш тартибини белгилаш вазифаси топширилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Ё. НАСРИДДИНОВА
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
И. БАБКОВ.

1960 йил, 1 октябрь. Тошкент шаҳри.

Ўзбекистон чорвадорларининг янги ғалабаси

Ўзбекистон қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари меҳнат соҳасида янги муваффақиятларни қўлга киритдилар. Улар давлатга жун сотиш йиллик планини муддатидан анча илгари бажардилар. Ўтган йилнинг шу давридагига қараганда қарийб 1.000 тоннадан кўпроқ жун тайёрланди.

Тошкент, Фарғона, Андижон, Самарқанд областлари ва Қорақалпоғистон АССР жун тайёрлаш юзасидан белгиланган планларни ошириб бажардилар.

Давлатга жун сотиш давом этмоқда.

Меҳнаткашлар манфаатларининг ҳимоячиси

Жаҳон касаба союзлари федерациясига ВЦСПС табриги

Жаҳон касаба союзлари федерациясининг XV йиллиги муносабати билан ВЦСПС унинг адресига табрикнома юборди. Жаҳон касаба союзлари федерациясининг тузилиши, дейилади табрикномада, ишчилар синфининг, меҳнаткашлар кенг оммасининг ва уларнинг касаба союз ташкилотларининг жуда катта муваффақияти бўлди. Жаҳон касаба союзлари федерациясининг олижаноб фаолияти, унинг кенг меҳнаткашлар оммаси билан чамбарчас ва доимий алоқаси, ишчилар синфининг туб манфаатларига чексиз садоқати туфайли у бутун дунёдаги миллионларча меҳнаткашлар ўртасида катта обрўга ва самимий муҳаббатга эга бўлди.

Капиталистик ва мустамлака мамлакатларнинг меҳнаткашлари, дейилади табрикномада, жаҳон касаба союзлари федерацияси манфаатларининг ҳомиси ва ўз синфий курашларида доимо катта мадад бериб келган содиқ ҳимоячи деб биладилар.

Табрикномада жаҳон касаба союзлари федерациясининг тинчлик учун, АҚШ ҳукмрон доиралари бошчилигидаги агрессив империалистик кучларнинг инсониятни янги жаҳон уруши гирдобига тортишга уринишларига қарши умумхалқ кураши ишига қўшган жуда катта ҳиссаси кўрсатиб ўтилади.

Совет касаба союзлари шуни билдирадиларки, дейилади табрикноманинг охирида, улар пролетар интернационализми принципларига амал қилиб, бундан буён ҳам ишчилар синфининг бирлиги ва халқаро ҳамкорлигини ҳар томонлама мустаҳкамлайдилар, жаҳон касаба союзлари федерациясига унинг барча меҳнаткашлар бахт-саодати йўлидаги олижаноб фаолиятида доимо ёрдам кўрсатадилар. (ТАСС).

Пионерлар икки йиллиги

Ўтган якшанба куни мамлакатнинг шаҳар ва қишлоқларида миллион-миллион болалар «Пионерлар — Ватанга» деган ўзига хос ўйинни — пионерлар икки йиллигини бошладилар. Бу тадбир Ленин номидаги Бутуниттифоқ пионерлар ташкилоти Марказий советининг даъватига мувофиқ ўтказилмоқда.

Маҳаллий вақт билан роса соат бирда Москва радиоси икки йиллик бошланишининг тантанали маросимини олиб эшиттира бошлади. В. И. Лениннинг комсомол III съездида сўзлаган тарихий нутқининг қирқ йиллиги кунида янги ташаббускорона ишлар ҳақида сўзлашиб олмоқ учун худди шу пайтда Тошкентнинг ҳамма районларида пионер дружиналари линейкага тўпландилар.

Ленин номли майдон қувноқ болаларнинг шўх овозларига тўлиб-тошади. Бу ерда, Ильич ҳайкали супаси ёнида республика пойтахтидаги Киров район пионер дружиналари саф тортиб турдилар.

Линейка тамом бўлганидан кейин шаҳардаги ҳамма районларнинг пионерлари Горький номидаги болалар паркига келдилар. Бу ерда оммавий сайил бўлди. (ЎзТАГ).

БМТ Бош Ассамблеясининг XV сессиясида

НЬЮ-ЙОРК, 30 сентябрь. (ТАСС). Бош Ассамблеянинг бугун эрталабки ялпи мажлиси маҳаллий вақт билан соат 10—50 минутда очилди. Кун тартибига мувофиқ, умумий мунозара давом эттирилади.

Мажлис бошланган чоқда жавоб қайтариш учун Польша Халқ Республикаси делегациясининг бошлиғи Владислав Гомулкага сўз берилди.

Буюк Британия бош министри, деди В. Гомулка, кеча Бош Ассамблея сессиясида сўзлаган нутқимга тўхталиб, Ғарбий Германияни ҳимоя қилиб чиқди. Польша делегациясининг бошлиғи Ғарбий Германиянинг ҳарбийлаштирилаётганлиги ҳақида ўз нутқида келтириб ўтган фактларнинг бирортасини ҳам Макмиллан рад этолмаганлигини таъкидлаб, канцлер Аденауэрнинг Ғарбий Германия ўз иттифоқчилари томонида маҳкам турадиган бўлса, унинг Польша ерларига нисбатан талаблари қондирилади, деган гапларини эслатиб ўтди.

Бундай фактлар, деди Гомулка, Ғарбий Германияда реваншчилик интилишлари борлигини инкор қилиш билан асло сиғишмайди. Бундесвер, деди сўзини давом эттириб Гомулка, ўзига ядро қуроли берилишини очиқдан-очиқ талаб қилди. Аденауэр эса, федератив республикани тактик атом қуролидан маҳрум этмоқчи бўлган киши тентак кишидир, деди. Польша ҳукумати ва унинг иттифоқчилари, деб сўзини давом эттирди Гомулка, Польша чегаралари узил-кесил белгиланганлигини кўп марта таъкидладилар. Макмиллан ана шу чегараларни ҳарбий тарзда қайтадан кўриб чиқиш талаблари нечоғлик жиддий талаблар эканлигини билиб олиши керак.

Макмилланнинг Польша немис халқига душмандир, деган пуч даъволарини рад этиб, Гомулка Польша Германиянинг бутун халқи билан тинч ва дўстликда яшайдиган пайт келади, деб ишонганлигини таъкидлади. Ҳозирги вақтда, деди у, милитаристлар ва реваншчилар бўлмаган Германия Демократик Республикаси билан энг яхши муносабатлар ўрнатганмиз.

Шундан кейин, умумий мунозарада сўзга чиққан Эфиопия бош министрининг ўринбосари ва ташқи ишлар министри Аклилоу Абтеволд бундай деди: Бирлашган Миллатлар Ташкилоти олдида халқаро тинчлик учун жуда муҳим бўлган масалалар турибди. Аммо, бу ташкилотнинг ўзи ҳали универсал ташкилотга айлантирилмаган экан, универсал характердаги масалаларни қандай ҳал этиши мумкин.

Эфиопия делегациясининг бошлиғи ўз халқининг чет эл асоратига қарши олиб борган кураши тарихига, Африкадаги миллий озодлик ҳаракати тарихига тўхталиб ўтди.

Шундан кейин, Саудия Арабистонининг БМТ ишлари бўйича давлат министри Аҳмад Шукрий катта нутқ сўзлади. У, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг шу сессиясини тарихда мисли кўрилмаган муҳим сессия, деб таърифлади. Бу сессия, деди А. Шукрий, жуда улкан сессия бўлиб, унда буюк раҳбарлар қатнашмоқдалар ва бу сессия олдида жуда катта проблемалар турибди.

А. Шукрий Бош Ассамблеянинг иши ноқулай вазиятда ўтаётганлигига делегатларнинг эътиборини жалб этди. Нью-Йорк, деди Саудия Арабистони делегациясининг бошлиғи, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти учун жуда ҳам мақбул жой бўлмай қолди. Тинчлик миссияси билан АҚШга келган бир қанча ҳукуматларнинг бошлиқлари, юмшоқ қилиб айтганда, ёмон кутиб олинди. Биз эркин нафас оладиган, бизнинг жиғимизга тегилмайдиган, бизни безовта қилмайдиган ва бизга таҳдид қилинмайдиган, бизнинг фикрларимиз сохта талқин этилмайдиган, нутқларимиз тўғрисида индамай ўтилмайдиган ёки бу нутқлар бузиб кўрсатилмайдиган жойда шундай бош панани қидириб топамиз.

Шукрий совет делегациясининг бошлиғи, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчевнинг шахсий фазилатларига юксак баҳо берди. Халқаро ишлар санъатининг буюк устози премьер Н. С. Хрушчев, деди Шукрий, Бош Ассамблея олдига тўлқинлантирувчи проблемаларни қўйибгина қолмай, балки бу проблемаларни ҳал этишнинг кутилмаган йўлларини ҳам кўрсатиб берди. Бош министр Хрушчевнинг давлат бошлиғи сифатидагина сўзга чиқаётганлигини эслатиб ўтишимизнинг ҳожати йўқ. У, давлат бошлиқлигидан кўра ҳам улуғроқ кишидир. У, амалда жаҳондаги социал, сиёсий ва иқтисодий тартибнинг тимсоли мужассамидир. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти тинчлик йўлида Хрушчевни қўллаб-қувватламас экан, ҳозирги дунёда ўз бурчини тўлиқ бажаролмайди.

Шукрий Конгодаги аҳволга тўхталиб айтдики, ана шу жуда муҳим проблемани ҳал этмоқ учун ажнабийларнинг мамлакат ички ишларига ҳар қандай йўл билан аралашувига барҳам бериш керак, Конго халқи ўз тақдири ва ўз йўлини мустақил белгилай ола билиши керак.

Саудия Арабистонининг вакили Жазоир масаласига тўхталиб ўтди. У, Жазоир масаласини Африкага доир энг муҳим ва энг зарур проблема деб атади.

Шукрий Франция ҳукуматининг ва шахсан Франция президенти де Голлнинг Жазоир халқининг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқини амалда эътироф этишни истамаётганликларини кескин қоралади.

Шукрий сўзини давом эттириб, бундай деди: Президент Эйзенхауэр бу минбарда сўзга чиқиб, адолат ва инсон иззат-нафсини ҳурмат қилиш шарти билан ўз тақдирини ўзи белгилаш принципларини эълон қилди. АҚШ делегацияси ва Ғарб мамлакатлари барча делегацияларининг ана шу принципларни Жазоирга нисбатан амалга ошириш вақти келди.

Шукрий Уммон халқининг мустақиллик йўлидаги қаҳрамонона курашини қўллаб-қувватлади. Инглизлар, деди у, тўп ва танклар, реактив самолётлар ёрдами билан, ҳимоясиз шаҳар ва қишлоқларни ўққа тутиш йўли билан озодликни бостириш учун кучларини аямаётирлар. Буюк Британия бош министри Макмилланнинг озодлик ва ўз тақдирини ўзи белгилаш тўғрисида кеча «жуда чиройлик гаплар» айтганини эслатиб ўтиб, бундай деди: Озодлик ва ўз тақдирини ўзи белгилаш принциплари халқаро ҳаётнинг реал ишига айланган тақдирдагина, бу принципларнинг аҳамияти бор. Уммон масаласи шу соҳада ҳал қилувчи масаладир.

Ғарбий Ириан проблемаси ҳам, деб таъкидлади Шукрий, тез ҳал этилиши лозим бўлган проблемадир. Ғарбий Ириан Индонезиянинг бир қисми эканлигини ва ер юзидаги ҳеч қандай куч Ғарбий Ирианни ўз ватанидан ажратолмаслигини таъкидлаб, Шукрий бундай деди: Голландияликлар Ғарбий Ирианни ўз эгаси Индонезияга қайтариб берадилар, деб қизғин умид қиламиз.

А. Шукрийнинг нутқидан кейин Бош Ассамблеянинг эрталабки мажлиси соат 13 — 20 минутда (Москва вақти билан соат 20 — 20 минутда) ёпилди.

* * *

НЬЮ-ЙОРК, 30 сентябрь. (ТАСС). Бугун Нью-Йорк вақти билан соат 15—16 минутда (Москва вақти билан соат 22—16 минутда). Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеяси XV сессиясининг кундузги мажлиси очилди. Бу мажлисда умумий сиёсий мунозара давом этди.

Кундузги мажлис очилишига 10 минут қолганида, совет делегациясининг бошлиғи Н. С. Хрушчев Бош Ассамблея залига кириб келади. Ҳар кундагидек бу сафар ҳам жуда кўп мухбирлар унинг кетидан келадилар. Телевизион камераларнинг ҳамма объективлари Совет ҳукумати бошлиғига қаратилади.

Никита Сергеевич Украина ССР делегациясига ажратиб берилган жойга келади, делегатлар билан самимий саломлашиб кўришади. Шундан кейин, совет делегациясининг бошлиғи Индонезия Республикаси президенти Сукарно ёнига келади, у билан ва Индонезия делегациясининг бошқа аъзолари билан саломлашиб кўришади, улар билан дўстона фикрлашади, шундан кейин, совет делегацияси столи ёнига келиб ўз ўрнини эгаллайди.

Мажлис бошланган чоқда жавоб қайтариш учун Чехословакия ташқи ишлар министри Вацлав Давидга сўз берилади. у, Англия бош министри Макмиллан нутқининг Ғарбий Германия милитаризми ва реваншчилигини ҳимоя қилган қисмини кескин танқид қилади. Давид айтдики, Англия вакили жуда дабдабали гапларни айтганига қарамай, Чехословакия президентининг нутқида келтирилган фактларнинг бирортасини ҳам рад этолмади.

Макмиллан жанобларининг герман империализмига муносабати, деди Давид, ундан олдин ўтган бош министрлардан бири — Невиль Чемберленнинг муносабатини эсимизга туширади. Ана шу жентельменнинг номи ҳамиша шармандали Мюнхен шартномаси билан боғланган. Мюнхен шартномасига мувофиқ, Чехословакия Гитлерга қурбон қилинган эди. Англия ташқи ишлар министри Хьюм жаноблари ана шу воқеаларнинг ҳаммасини яқиндан кузатиб турганлиги учун бу тўғрида кўпроқ гапириши мумкин эди.

Чехословакия вакили яна бундай деди: Макмиллан ўтмишда гитлерчилар вермахтини вужудга келтирган ва ҳозирги кунда бундесверни вужудга келтираётган кучлар шаънига жуда дўстона гаплар айтганлиги бизни ажаблантиради. Биз бош министрнинг шу Бош Ассамблеяда айтган сўзлари тинчлик ва халқлар хавфсизлиги ишига ёмон хизмат кўрсатади, деб ҳисоблаймиз.

Индонезия президенти Сукарно Бош Ассамблея минбарига чиққанида, делегатлар уни гулдурос қарсаклар билан кутиб оладилар. Мен, деди Сукарно, сизнинг олдингизда ўз халқим номидан, узоқ ва кенг архипелагда яшовчи ва курашиб қурбонлар берган, империя харобалари устида давлат барпо қилган 92 миллион киши номидан гапираётирман.

Президент бундан атиги беш йил муқаддам Осиё ва Африка мамлакатларининг Бандунгда бўлиб ўтган конференциясида 29 мамлакатнинггина вакиллари қатнашганлигини айтди. Ҳозирги кунда бу ерда кўпгина озод халқларнинг вакиллари бор! — деб хитоб қилади Сукарно. Мен уларни санаб кўрсатиб турмайман, лекин бу залга бир назар солингиз! Шундан кейин ҳозир миллатларнинг вужудга келиш пайти, миллатларнинг пайдо бўлиш пайти келди, деган сўзларим тўғри ёки нотўғри эканлиги ҳақида ўз фикрингизни айтасиз.

Сукарно Осиё ва Африкадаги баъзи миллатлар БМТда аъзо эмаслиги тўғрисида таассуфланганлигини билдирди.

Мен Хитой тўғрисида гапираётирман, деб сўзини давом эттирди президент, мен Хитой тўғрисида гапираётирман. Бу Хитойни кўпинча коммунистик Хитой, деб атайдилар ва у биз учун ягона Хитойдир.

Сукарно делегатларни ўз олдиларида турган проблемаларга эскириб қолган масалалар деб қарамасликка даъват этди. Сизлар, деди у, сўз билангина иш кўраётганингиз йўқ. Сизлар шахмат тахтасидаги пиёдалар билан иш кўраётганингиз йўқ. Сизлар кишилар билан, кишиларнинг орзу-тилаклари билан, ғоялари билан ва бутун инсониятнинг келажаги билан иш кўрмоқдасиз.

Империализм, деб таъкидлади Сукарно, ва уни сақлаб қолиш учун кураш дунёдаги энг катта иллатдир. Империализм ҳали мурда эмас, лекин у ўлмоқда: дарҳақиқат, тарихнинг оқими империализм негизларини ювиб юбормоқда ва унинг асосларига путур етказмоқда. Дарҳақиқат, мустақиллик ва миллатпарварлик муқаррар ғалаба қилади.

Сукарно қуролсизланиш масаласига ўтиб бундай деди: ядро қуроли соҳасида қуролсизланиш масаласини қоралаётган кишилар, шуни ҳеч қачон унутмасликлари керакки, биз бу соҳада тажрибасиз бўлсак ҳам буни кузатиб турибмиз ва умидвор бўлмоқдамиз. Биз кузатиб турмоқдамиз ва умид қилмоқдамиз, аммо, шу билан бирга биз бесаранжом бўлиб хавфсирамоқдамиз, чунки ядро уруши бутун дунёни вайрон қиладиган бўлса, бундан биз ҳам кўп зиёнзахмат чекамиз.

Индонезия делегациясининг бошлиғи таъкидладики, менинг фикримча, бетараф мамлакатларнинг тазйиқ кўрсатишигина қуролсизланиш соҳасида бутун дунё эҳтиёж кўраётган натижаларга олиб келиши мумкин.

Сўнгра, Индонезия делегациясининг бошлиғи Конгодаги аҳвол ҳақида гапирди. Империализм, деди у, Конгода ўз ҳукмронлигини сақлаб қолиш, янги давлатга путур етказишга интилаётганлиги сабабли, Конго аланга ичида қолди. Конго проблемаси — мустамлакачилик ва империализм проблемасидир. Конго суверен давлат эканлигини таъкидлаб, Сукарно барча мамлакатларни ана шу суверенитетни ҳурмат қилишга, Конгонинг ички ишларига аралашмасликка чақирди ва республикани парчалаб юборишга интилаётган кучларни бевосита ёки бошқа йўллар билан қўллаб-қувватламасликка даъват этди.

Индонезия президенти Жазоирдаги урушни бир фожиа деб атаб, мустақилликка ташналик ва бундай мустақилликка эришиш йўлидаги қатъият Жазоир масаласидаги асосий омиллардир, деди, Сукарно Жазоирда плебисцит ўтказиш ҳақида илгари айтилган таклифларни қувватлади. Аммо, плебисцит мустақиллик масаласига дахл қилмаслиги керак.

Шундан кейин, Индонезиянинг бошлиғи ўзи ўтказиб келаётган бетарафлик сиёсатининг моҳиятини баён қилиб берди. Биз, деди у, Европа ва Америкадан кўп нарса ўргандик. Линкольн ва Ленин, Кромвель ва Гарибальди бизни илҳомлантирмоқда. Бизнинг орамизда мустамлакачилик харобалари устида адолатли ва яшаб турган давлат барпо қилиш учун курашаётган кишилар Маркс ва Энгельс эълон қилган ҳамкорлик ва иқтисодий озодлик ғояларидан руҳланмай қололмайди. Сукарно Индонезиянинг сиёсатига асос қилиб олинган беш принцип — «панча-шила» тўғрисида батафсил гапирди.

Сукарно Бирлашган Миллатлар Ташкилоти иш методларини таърифлаб, Бандунг конференциясининг тажрибасини мисол қилиб келтирди. Сукарно ана шу конференцияда ўтакетган ўнглардан тортиб ўтакетган сўлларгача турли сиёсий маслакларнинг вакиллари қатнашганлигини ва шунга кўра бу конференция тамомила барбод бўлади, деб фол очганликларини айтди. Лекин шунга қарамай, конференциядан кейин эълон қилинган ахборот шу ўн йилликдаги энг муҳим ютуқларнинг бири ва, эҳтимол, тарихдаги энг муҳим ҳужжатлардан бири ҳисобланади. Сукарно бундай йўл Бирлашган Миллатлар Ташкилоти учун ҳам мақбул бўлишига имони комил эканлигини таъкидлади.

Сўнгра, Сукарно Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг АҚШда бўлиши мақсадга мувофиқ эканлиги ё мувофиқ эмаслиги тўғрисидаги масалага ўтади. У айтдики, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти совуқ уруш муҳитидан олиб чиқилиши лозим. Осиё ёки Африкани, ёхуд Женевани совуқ урушдан узоқда турган ва ҳеч қандай блокка қўшилмаган доимий иш жойи қилиб белгилашни, деди у, бизга таклиф этмасмикинлар. Делегатлар бу ерда бир жойдан иккинчи жойга бемалол бора оладилар ва улар бу ерда тинчликни ҳамда тинчлик проблемаларини батафсил тушуниб олишлари мумкин.

Сукарно айтдики, 15 йил ичида дунёнинг қиёфаси ўзгарди ва Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Уставини ишлаб чиққан кишилар ана шу ўзгаришларни олдиндан кўролмас эдилар. Мустамлака халқларининг мустақиллиги учун кураш, техника жиҳатидан ҳали ҳам кам тараққий этган мамлакатларни тезроқ ривожлантириш, қуролсизланиш каби ҳаётий муҳим масалалар Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг ҳозирги тузилишида қониқарли ҳал этилиши мумкин эмас. Хавфсизлик Кенгаши ташкилоти энг муҳим орган бўлиб, ундаги аъзолар состави урушдан кейинги даврдаги дунёнинг харитасини акс эттирмайди. Бу гап Бирлашган Миллатлар Ташкилоти органларининг кўпчилигига ҳам тааллуқлидир. Бу органлар социалистик мамлакатларнинг тараққиётини ҳам, Африка ва Осиё мамлакатлари мустақиллигининг кучайиб бораётганлигини ҳам акс эттирмайди.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Уставини қайтадан кўриб чиқиш зарур эканлигини таъкидлаб, Сукарно айтдики, бу масала БМТ учун ҳаёт-мамот масаласидир. Хавфсизлик Кенгашидаги ва Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг бошқа органларидаги ўринларнинг тақсимланишини ҳам қайтадан кўриб чиқиш керак.

Президент Сукарно сўзининг охирида Гана, Ҳиндистон, Бирлашган Араб Республикаси, Югославия, Индонезия делегациялари номидан резолюция лойиҳаси тақдим этди. Бу лойиҳада таклиф этилишича, халқаро кескинликни юмшатиш ва энг муҳим халқаро проблемаларни ҳал этиш манфаатларини кўзлаб, Бош Ассамблея биринчи қадам сифатида СССР Министрлар Совети Раиси ва Қўшма Штатлар президентидан ўз муносабатларини тиклашни сўрайди. Сукарно Бош Ассамблеяни ана шу резолюцияни мумкин қадар тезроқ қабул қилишга даъват этди ва ана шу делегацияларнинг биргаликда тақдим этган резолюцияси Бош Ассамблеяда бир оғиздан маъқулланади, деб умид билдирди.

Навбатдан ташқари гапириш учун Ҳиндистон бош министри Неру сўз олади. Бош Ассамблея, деди у, менинг дўстим, Индонезия президенти Сукарно тақдим этган резолюция лойиҳасидан ҳозиргина хабардор бўлди. Мен бу резолюцияни расмий суратда Бош Ассамблея муҳокамасига тақдим этаман. Бош Ассамблея, деб таъкидлади Неру, ўз процедурасини белгиловчи ташкилот бўлганлиги сабабли, у, мазкур резолюцияни қачон овозга қўйиш масаласини ҳал этиши лозим.

Бу таклифга ҳеч ким эътироз билдирмади ва шу сабабли, орадан бир қанча вақт ўтгач, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг секретариати резолюция келгуси ҳафтада қараб чиқилса керак, деб эълон қилди.

Шундан кейин сўзга чиққан Колумбия ташқи ишлар министри Турбай Айяла ўз мамлакатининг иқтисодий аҳволи оғир эканлиги тўғрисида нолиб гапирди. Унинг айтишича, бу аҳвол етарлик даражада ёрдам берилмаётганлиги ва ташқи савдо-сотиқда ғовлар борлиги орқасида рўй берди. У, Куба резолюциясини қоралашга ҳар қандай йўллар билан уриниб кўрди.

Жавоб бериш ҳуқуқи тартибида сўз олган Куба делегати Мануэль Бисбе Колумбия министрининг Куба шаънига қилган туҳматларига зарба берди. Америка агрессия қилган тақдирда, Совет Иттифоқининг Кубани қўллаб-қувватлаш ҳақида берган ваъдаси тўғрисида гапириб, Бисбе АҚШнинг ёш республикага ҳужум қилиш эҳтимоли бундай ёрдамни тақозо этган бўлур эди ва Куба халқи бу ёрдамни мамнуният билан қабул қилган бўлур эди, деди. Латин Америкаси мамлакатлари ташқи ишлар министрлари кенгашида қабул қилинган резолюцияларнинг иғвогарликдан иборат моҳиятини фош қилиб, Куба вакили бу резолюциялар Ғарбий ярим шардаги халқларнинг фикрини эмас, ҳукуматларнинг фикрини акс эттиради, деб таъкидлади.

Шундан кейин Люксембург вакили Е. Шаусга сўз берилади. У ўз делегациясининг қуролсизланиш масаласидаги позициясини жуда туманли шаклда изоҳлаб бермоқчи бўлди ва Ғарб мамлакатларининг коллектив хавфсизлиги системасини сақлаб қолмай туриб, ёппасига ва батамом қуролсизланиш проблемасини ҳал этиш мумкин эмас, деб даъво қилди.

Шундан кейин сўзга чиққан Бельгия делегациясининг бошлиғи Виньи Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг структурасини ўзгартиришга қарши эътироз билдирди ва аслида Ғарбий Германиядаги реваншчиларнинг фаолиятини мақтади.

Эртага Нью-Йорк вақти билан эрталаб соат 10—30 минутда Бош Ассамблея XV сессия кун тартибидаги масалани муҳокама қилмоқ учун тўпланади.

* * *

НЬЮ-ЙОРК, 1 октябрь. (ТАСС). БМТ Бош Ассамблеясининг XV сессияси ўз ишини давом эттирмоқда. Бугун эрталаб Бош Ассамблеянинг навбатдаги ялпи мажлиси чақирилди. Бу мажлисда сессиянинг кун тартиби тасдиқланиши ҳамда кун тартибидаги моддаларни муҳокама қилиш тартиби ва ўрни белгиланиши керак.

Маҳаллий вақт билан эрталаб соат 10 дан 30 минут ўтди (Москва вақти билан 17-30 минут). Совет делегациясининг бошлиғи Н. С. Хрушчев БМТга келади. У залга кириб, делегатлар билан саломлашади, Польша делегацияси жойлашган стол ёнига келади ва В. Гомулка билан суҳбатлашади. Сўнгра Н. С. Хрушчев ўз ўрнини эгаллайди. Соат 11 да раислик қилувчи мажлисни очиқ деб эълон қилади.

Ассамблея бош комитет докладини муҳокама қилишга киришади. Докладда БМТ Бош Ассамблеяси XV сессиясининг кун тартиби ҳақида тавсиялар баён қилинган. Ассамблея бош комитет таклиф қилган сессия кун тартиби моддаларининг тартибини муҳокама қилмасдан маъқуллади. Шу билан бир вақтда Совет Иттифоқи резолюциялар лойиҳаларини Ассамблея муҳокамасига тақдим қилди. Бу лойиҳаларда қуролсизланиш ҳақидаги, АҚШнинг Совет Иттифоқига қарши агрессив ҳаракатлари тўғрисидаги масалаларни ҳамда мустамлака мамлакатлар ва халқларга мустақиллик бериш ҳақидаги Декларацияни ялпи мажлис муҳокамасига топшириш тавсия этилади. Маълумки, бош комитет АҚШ тазйиқи остида бу масалаларни сиёсий комитетга топширишни тавсия этган эди.

Аввал, Бош комитетда АҚШ тазйиқи остида қабул қилинган ва БМТда Хитой вакиллиги тўғрисидаги масалани сессия кун тартибига киритиш ҳақидаги СССР таклифини рад этишни ассамблеяга тавсия қилган Америка резолюцияси лойиҳаси муҳокамага қўйилган эди.

БМТдаги АҚШнинг доимий вакили Уодсворт нутқи асоссиз ва беъмани нутқ бўлди. У, Халқ Хитойи БМТга аъзо бўлиш учун «муносиб эмас» деб исботлашга уринди. Уодсворт Бош Ассамблея ялпи мажлисини АҚШ ва унинг иттифоқчилари томонидан бош комитетга зўрлаб қабул қилдирилган резолюцияни тасдиқлашга чақирди. Бу резолюция Бош Ассамблеяга БМТда Хитой вакиллиги ҳақидаги масалани сессия кун тартибига киритиш тўғрисида Совет Иттифоқи таклифини рад этишни ва БМТдан чанқайшичини қувиб чиқариш ҳамда Хитой Халқ Республикасига қонуний ўрнини бериш ҳақидаги бирор таклифни ҳатто сессияда муҳокама қилишни олдинданоқ истисно этишни таклиф қилади.

Америка делегати совет делегациясининг, АҚШ аллақачон етилган ана шу масаланинг ҳал этилишига тўсқинлик қилмоқда, чунки Хитой халқи ўз мамлакатида ўрнатган давлат ва ижтимоий тузум АҚШга ёқмайди, деган тезисини рад эта олмади. Америка делегати 600 миллионлик Хитой халқининг БМТ ишида иштирок этишига халақит бераётган ўзининг қўпол позициясини асослаш учун Хитой Халқ Республикасининг Кореяга «агрессияси» ҳақидаги сийқа далилларни такрорлади, яна «Тибет масаласи» дейилмиш масалани далил қилиб келтирди. Уодсворт Хитой Халқ Республикасини БМТга қабул қилиш мумкин эмаслигини «исботловчи» янги далиллар сифатида Пекин шаҳрининг мэри Пин Чжэнь нутқини келтирди. Пин Чжэнь АҚШни империалистик давлат деб атаган ва Хаммаршельднинг Конгодаги ҳаракатларини танқид қилган эди.

Уодсворт Хитой Халқ Республикасининг Хитой халқига қарашли Тайвань оролини озод қилишга қонуний интилишини умумий тинчликка «хавф» деб тасвирлашга уринди.

Америка делегати, шунингдек Хитой Халқ Республикасидаги ички тартибларга қўполлик билан бўҳтон ёғдирди. АҚШ делегатининг қўпол нутқи АҚШ ҳукуматининг позицияси бутунлай асоссиз ва тинчлик иши учун зарарли эканлигини яна бир марта кўрсатди. АҚШ ҳукумати 600 миллионлик Хитой халқининг Бирлашган Миллатлар Ташкилотидаги қонуний ҳуқуқлари тикланишига бир неча йилдан бери тўсқинлик қилиб келмоқда.

СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчевга сўз берилади. Ўртоқ Хрушчев Ассамблея минбарига чиққанида, залдагилар уни гулдурос қарсаклар билан кутиб оладилар.

Совет ҳукумати бошлиғининг нутқи Хитой Халқ Республикасига унинг Бирлашган Миллатлар Ташкилотидаги қонуний ўрнини бериш зарурлиги ҳақидаги масалага бағишланган эди.

Раислик қилувчи «жавоб» учун Франко Испаниясининг вакилига сўз бергач, совет делегациясининг бошлиғи Н. С. Хрушчев мажлислар залидан чиқиб кетди.

Испания вакили Н. С. Хрушчев томонидан келтирилган фактларни, яъни Франко томонидан ўрнатилган террор ва зўравонлик режимини характерлайдиган фактларни рад этишга муваффақиятсиз уриниб кўрди.

Жавоб тариқасида сўзга чиққан Греция вакили капиталистик тузумнинг социалистик тузумдан «афзалликларини» зўр бериб мақтади.

Чанкайшичининг узундан узоқ ва мужмал нутқидан кейин жавоб тарзида АҚШ вакили Уодсворт сўз олди. Америка вакили совет делегацияси бошлиғи нутқининг мазмунини бузиб кўрсатиб, қуруқ даъво қилиб айтдики, Н. С. Хрушчевнинг АҚШ БМТда чанкайшичи мурдани сақлаб қолишга ва Хитой халқининг қонуний ҳуқуқлари тикланишига халақит беришга уринмоқда, деб АҚШ позициясини кескин танқид қилиши Ассамблеяда қуролсизланиш ва бошқа проблемалар юзасидан жиддий музокаралар ўтказиш имконини «шубҳа остида қолдиради».

БМТдаги Индонезиянинг доимий вакили Сукаржо Вижопраното айтдики, унинг делегацияси илгариги йиллардагидек, сессия кун тартибига БМТда Хитой вакиллиги ҳақидаги масалани киритиш тарафдоридир. Хитой, деди у, БМТ вакилидир. Фақат бир масала турибди — БМТдаги ўринни Хитой халқининг қонуний вакилларига бериш масаласи бор.

Индонезия делегати таъкидлаб айтдики, БМТ да Хитой Халқ Республикаси вакилининг йўқлиги қуролсизланиш сингари муҳим масалани ҳал этишга халақит бермоқда. Бош комитетнинг БМТ да Хитой вакиллиги ҳақидаги масала муҳокама қилинишига йўл қўймасликни ассамблеяга таклиф қиладиган қарори БМТ да сўз эркинлигини чеклаб қўйишга қўпол уринишдир. Бундай уринишларни қатъий қоралаш керак. Мен, деди Вижопраното, Бош комитетнинг бу қарорини рад этишни сўрайман.

Бош Ассамблеяда бош комитет докладида таклиф этилган БМТ да Хитой вакиллиги тўғрисидаги масала юзасидан резолюция лойиҳасига икки тузатиш тарқатилди. Биринчи тузатиш Ассамблеяга Хитой вакиллиги масасасини кун тартибига киритиш ҳақида Совет Иттифоқининг таклифига рози бўлишни таклиф этади. Гвинея делегацияси тақдим қилган иккинчи тузатиш Бош Ассамблеянинг ўз қарорига БМТ дан чанкайшичини чиқариб, Хитой Халқ Республикаси вакилига ўрин бериш тўғрисидаги моддани киритишни таклиф қилади.

Индонезия делегатининг нутқи билан БМТ Бош Ассамблеясининг эрталабки ялпи мажлиси тугади. Бош Ассамблеянинг навбатдаги ялпи мажлиси 3 октябрь эрталаб бўлади.

ОҚ УЙ РАД ЖАВОБИНИ БЕРДИ...

Беш мамлакат таклифига Эйзенхауэрнинг жавоби

НЬЮ-ЙОРК. 2 октябрь. (ТАСС). Вашингтонда президент Эйзенхауэрнинг Гана, Бирлашган Араб Республикаси, Индонезия ва Югославия президентлари ҳамда Ҳиндистон бош министрига бир хил мазмундаги мактубининг тексти эълон қилинди. Бу мактубда Эйзенхауэр СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. Хрушчев билан ўзининг дарҳол учрашиши ҳақидаги уларнинг таклифларини рад этади. Маълумки, бу таклиф Индонезия президенти Сукарно томонидан БМТ Бош Ассамблеясининг резолюция лойиҳаси тарзида 30 сентябрда тақдим қилинган эди.

ОБЛАСТИМИЗ 100 МИНГ ТОННАДАН ОРТИҚ ПАХТА ТАЙЁРЛАДИ!

ЎЗКОМПАРТИЯ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ОКТЯБРЬ ПЛЕНУМИ ШАРАФИГА

Пахтакор ўртоқлар, октябрь йиғим-теримда ҳал қилувчи ой эканлигини унутмайлик, ҳозирги долзарб кунларнинг ҳар куни, ҳар соатидан тўла ва унумли фойдаланиб, кунига 2—2,5 процент ва ундан ошириб пахта тайёрлашга эришайлик!

☆

Турсунойчилар ғайрати

ЎРТА ЧИРЧИҚ, (Телефон орқали олинди). Ўтган йили қўл билан 30 тоннадан ошиқ пахта терган, бу йил Турсуной сингари машина билан пахта теришга аҳд қилган Куйбишев номли колхоз аъзоси Назира Йўлдошева ва унинг дугонаси Ким Галина ўқиб, механик-ҳайдовчилик номини олган эдилар.

Назира Йўлдошева мавсумда ХВС-1,2 машинаси билан 230 тонна, Ким Галина 170 тонна пахта теришга аҳд қилганлар. Улар яқинда машина билан пахта теримини бошлаб юбордилар. Дастлабки куни уларнинг ҳар бири 3,5 тоннадан, иккинчи куни 4 тоннадан, кейинги кун 5 тоннадан пахта терди.

М. АБУБАКИРОВ.

Кунига 10 процентдан

ГУЛИСТОН, («Тошкент ҳақиқати» мухбиридан телефон орқали олинди). Карл Маркс номли колхознинг ўртоқ Райим Душаев бошлиқ бригадаси йиғим-теримда олдинда бормоқда. Шу кунларда бригада далаларида 6 та пахта териш машинаси ишлаб турипти. Риза Ойдинов, Шайип Аджихалилов, Тошпўлат Ботиров ўртоқларнинг ҳар бири ХВС-1,2 машинаси билан 5 — 6 тоннадан пахта термоқдалар.

Бригада ҳар куни 25 — 30 тоннадан, яъни йиллик планнинг 10 проценти миқдорида пахта териб топширяпти.

Ҳашарчилар ёрдами

Тошкентдаги «Газоаппарат» заводи коллективидан Чиноз районига юборилган бир группа ҳашарчилар Сталин номли колхознинг ўртоқ В. Тожихонов бошлиқ бригадасида пахта теришмоқда.

Кўпминг килограммчилар ҳаракатига қўшилган ишчилардан Надя Усмонова, Фотима Сагибуддинова, Федя Прохоров ўртоқлар кунига 170 — 180 килограммга етказиб пахта тераётирлар.

Пахта теримида шу колхозга ёрдам бераётган Пушкин номли, «Правда», Оржоникидзе номли, Навоий номли мактаб ўқувчилари ҳам дарсдан бўш вақтларида далаларга чиқмоқдалар. Ўқувчилардан Малика Ваҳобова, Раъно Алибекова, Дилором Фахриддиновалар теримда бошқаларга намуна бўлишяпти.

А. ҚУРБОНОВ,
А. КАРИМОВ.

☆

„Политотдел" колхози пахта тайёрлаш планини бажарди

ЯНГИБОЗОР, 3 октябрь. (Телефон орқали олинди). Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел» колхозининг аъзолари йиғим-теримни уюшқоқлик билан ўтказиб, ажойиб ютуқларни қўлга киритдилар. Улар 400 гектар ернинг ҳар гектаридан она-Ватанга 25 центнердан «оқ олтин» етказиб бердилар. Йиллик пахта тайёрлаш давлат плани муддатидан илгари областда биринчи бўлиб бажарилди.

Айниқса, колхознинг «Коммунизм» участкаси аъзоларининг муваффақиятлари мақтовга лойиқ. Бу участкада кейинги ҳафта ичида кунига йиллик планнинг 10—11 проценти миқдорида пахта тайёрланди.

Колхоз аъзолари дастлабки муваффақиятни мустаҳкамлаб Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг навбатдаги пленуми очиладиган кунгача ҳар гектар ердан олинадиган хасилни 35 центнерданга етказиш учун курашмоқдалар.

Колхознинг моҳир механик-ҳайдовчиларидан ўртоқ Пак Николай ХВС—1,2 машинасида ҳозиргача 22 тоннага яқин, ўртоқ Раҳмон Алиқулов СХМ-48 машинасида 19 тонна пахта терди.

Зуҳро Юнусова, Зоя Юсупова, Роҳат Файзиалиева, Барча Абдураҳмонова, Турсуной Ўсарбоева ўртоқлар каби чевар теримчилар ҳозиргача эл хирмонига 3—3,5 тоннадан «оқ олтин» тўкдилар.

Колхозда йиғим-терим қизғин давом этмоқда. Р. ДОВУТБЕКОВ.

МИНИСТЕРСТВО СВЯЗИ СССР

ТЕЛЕГРАММА

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ГАЗЕТА РЕДАКЦИЯСИГА

Икки йилликни бир йилда

КПСС XXI съезди тарихий қарорларидан руҳланган ва Ўзбекистон КП Марказий Комитети навбатдаги Пленумини муносиб совғалар билан кутиб олиш учун курашаётган колхозимиз аъзолари муддатидан илгари 1 октябрда давлатга икки йиллик гўшт сотиш планини бажардилар. Давлатга ҳаммаси бўлиб 196 тонна ёки ўтган йилдагига қараганда 100 тоннадан кўп гўшт сотилди. Шунингдек сут сотиш бўйича олинган мажбурият 100 процент, тухум сотиш мажбурияти 107 процент, пилла мажбурияти 170 процент бажарилди. Давлатга жун сотиш плани ҳам тўла адо этилди.

Йирик шохли қорамоллар сони йил бошидан шу вақтгача 20 процент, жумладан сигирлар 11 процент кўпайди. Чўчқалар 25 процент, қўйлар 2 процент кўпайди.

Колхозда дағал ем-хашак тайёрлаш мажбурияти 106 процент, силос бостириш мажбурияти 107 процент бажарилди. Ҳозиргача 5350 тонна ёки ўтган йилдагига қараганда 1050 тонна кўп силос тайёрланди.

Колхоз аъзолари Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг навбатдаги пленумини муносиб кутиб олиш мақсадида пахта тайёрлашни кун сайин кучайтирмоқдалар. Давлатга пахта сотиш юзасидан олинган мажбуриятни Улуғ Октябрнинг 43 йиллиги кунигача бажариш учун курашмоқдамиз.

Т. ЛАТИПОВ,
Янгиер шаҳридаги «Коммунизм» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

„Оққурғон" совхозининг меҳнат ғалабаси

«Оққўрғон» совхозининг коллективи (директори Акромов, партия ташкилотининг секретари Бердиев, ишчилар комитетининг раиси Бобин ўртоқлар) Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми шарафига социалистик мусобақани кучайтириб, шу йил 1 октябрда гўшт тайёрлаш бўйича икки йиллик планни бажарди. Давлатга 3100 центнер ёки йиллик планга нисбатан 206 процент гўшт топширилди.

Совхоз коллективи йил охиригача гўшт тайёрлаш бўйича яна бир йиллик планни бажариш мажбуриятини олди.

☆

Октябрда планни бажарамиз

Бизнинг колхозимизда Нажмиддин Эркабоев, Мирзомиддин Исоқулов ўртоқлар бошлиқ мўл ҳосилли бригадалар бор. 50 центнерчилар ҳаракатига қўшилган бу бригадалар ўтган йили пахтадан юқори ҳосил етиштирган эдилар. Бу йил ўша муваффақиятларни мустаҳкамлаш учун курашилмоқда. Бизнинг бригадамиз аъзолари ҳам Эркабоев, Исоқулов ўртоқлар бошлиқ бригада аъзоларига эргашиб, бу йил 105 гектар ердан 45 центнердан «оқ олтин» кўтариш мажбуриятини олдилар.

Об-ҳавонинг пастроқ келиши туфайли бутун сентябрь ойи давомида пахтанинг очилиши қийин бўлди. Шунга қарамай, биз 1 октябргача йиллик планнинг 30 проценти миқдорида пахта тайёрладик.

Октябрь кириши билан ишимиз юришиб кетди. Пахта яхши очилди. Илгари 150 килограмм пахта терган теримчи энди 250 — 300 килограммдан пахта терса бўлади. Бунинг устига қишлоғимизнинг чол-кампирлари, турли ташкилотларнинг ишчи-хизматчилари пахтани тезроқ йиғиб олишда бизга кўмаклашмоқдалар. Шуларнинг ҳаммасини ҳисобга олиб, биз октябрь ойида пахта тайёрлаш йиллик планини бажаришга қарор қилдик.

Бригадамизда меҳнат интизоми яхши. Хом пахта терилмайди. Чаноғида қолдирилмайди. Бирорта теримчи шундай камчиликларга йўл қўйгудай бўлса, унга танбих берамиз, ундай теримчига ўша кун учун ҳақ берилмайди. Бу, ишимизга катта ёрдам бермоқда.

Хўжабек ХУДОЙҚУЛОВ,
Гулистон районидаги «Красный Восток» колхозининг бригадири.

Билакларни шимаринг дўстлар!

Дарё сувини баҳор тоширар,
Одам қадрини меҳнат оширар.
Олтин чаноқда кулган кумушлар
Беҳад бодрашиб, элни шоширар.
О, билакларни шимаринг, дўстлар,
шимаринг, дўстлар!

Бирлашган ўзар, айрилган тўзар,
Жўшқин юраклар зафарни кўзлар.
Ҳосил гавҳарин уйиб тоғ мисол,
Тўшларингизда ёнсин юлдузлар!
О, билакларни шимаринг, дўстлар,
шимаринг, дўстлар!

Қаранг, турналар кўчишиб қолди,
Кўкка булутлар чиқишиб қолди;
Ипакдек майин нуқра низомлар
Далалар узра учишиб қолди.
О, билакларни шимаринг, дўстлар,
шимаринг, дўстлар!

Сўлқиллаб кулиб тўкин куз келди,
Биримизга, ҳа англанг, юз келди.
«Териб олинглар, етилдик» дея,
Шиғил ҳосилдан қатъий сўз
келди.
О, билакларни шимаринг, дўстлар,
шимаринг, дўстлар!

Кўпдан қочиб, ҳеч қутилмас
қуён,
Тоғни урсак ҳам қилурмиз
талқон.
Кўзимиз нури, қалбимиз завқи
Кутар мунтазир, эй марди майдон!
О, билакларни шимаринг, дўстлар,
шимаринг, дўстлар!

Ямин ҚУРБОНОВ.

Юқори Чирчиқ районидаги Свердлов номли колхознинг механик-ҳайдовчиси ўртоқ Лим Антон ўз агрегатидан унумли фойдаланиб, эл хирмонига кундан-кунга кўпроқ пахта тўкмоқда. Суратда: моҳир механик-ҳайдовчи ўртоқ Лим Антон.

В. Салов фотоси.

Қизил рўмол

«Правда» колхозининг 14-бригада даласи. Кенг пайкалга ёйилиб пахта тераётган йигит ва қизларга диққат билан назар ташлаган кишининг кўзи қизил рўмолларга тушади. Бу ерда ишлаб турган теримчиларнинг кўпчилиги қизил рўмол ўраб олишган.

— Нега булар қизил рўмол ўрашган?—бригада бошлиғидан сўрадик.

— Чунки,—деди бригада бошлиғи,— қизил рўмол ўраган қизларимизнинг ҳаммаси 100 килограммдан тортиб 240 килограммгача етказиб пахта теришаяпти. Бизда ҳозир қизил рўмол ўраган теримчилар 21 кишига етди.

Свердлов номли колхознинг 10-бригадаси дала шийпони ҳам жуда гавжум. Бу хирмонга уюб ташланган пахта ёйиб қуритилмоқда, қоплаб жўнатилмоқда. Яна араваларда, машиналарда далалардан пешма-пеш ташиб келтирилаётган пахта хирмонга барака киритмоқда. Улар бугун колхоз бўйича 70 тонна пахта топшириш учун ишни қизитиб юборганлар.

Дала шийпонига эндигина осиб қўйилган «Молния»да шундай сўзларни ўқиш мумкин. «Кеча Н. Рисова 203 килограмм, М. Умбетова 230 килограмм, Чжин 191 килограмм пахта тердилар. Булардан ибрат олинглар».

Сталин номли колхозга бориб қолсангиз, правление биноси олдидаги пахта теримини тезлаштиришга даъват қилувчи чиройли плакатлар ва шиорларга, пахта тайёрлаш планининг ўтган йилги даражадан қанча оширилгани тўғрисидаги рақамларга кўзингиз тушади.

«Политотдел» колхозининг ўртоқ Абдулла Абдураҳмонов бошлиқ бригадасининг хирмони. Деворга теримчилар рўйхати осиб қўйилган. Унда ҳар куни ким қанча пахта тергани ёзилган. Теримчилар орасида кунлик нормани бажармаганларни топиб бўлмайди. Тол тагидаги стол атрофида колхоз раиси Хван, участка бошлиғи Ли Ен Хва ўртоқлар, колхоз партия ташкилотининг секретари ва бригада бошлиқлари ўтиришибди. Улар муҳим масала устида бош қотириб, ҳисоб-китоб қилишарди. Биз колхозда бўлган кунимиз йиллик план 70 процент бажарилган экан. Колхоз раҳбарлари планни Ўзкомпартия Марказий Комитети пленуми шарафига тезроқ бажариш тўғрисида ўйлар эдилар. Агар кунига 4 процент миқдорида пахта топширилса, мўлжалга етиб бўлмайди. 5 процентдан топшириш учун эса озгина куч етишмайди. Улар кўп ўйлашди, анча қоғозни қора қилишди ва чўт қоқишди. Колхоз бўйича ҳар куни 6 процент миқдорида пахта тайёрлаб, планни яқин 3—4 кун ичида бажариш тадбирларини белгилашди. Кеча райондан хушхабар келди. Колхозда йиллик план бажарилипти.

Юқори Чирчиқ районидаги қайси бир колхоз, қайси бир бригадага борсангиз, ижодий меҳнатнинг самараси туфайли етиштирилган мўл пахта ҳосилини жадал териб олиш учун кўрилаётган тадбирларни, зўр ташаббусни, ғайрат ва ҳимматни кўрасиз. Қаерга борманг, жўшқин меҳнат нафаси кезмоқда.

«Ленинизм» колхозида Фарида Абдурасулова, Шарифа Мумтоева, Улбика Ашипалиева, Яхшибек Имомалиев сингари жуда кўп теримчилар хирмонга салкам 4 тоннадан пахта тўкканлар. Сталин номли, «III Интернационал» колхозларида ҳам бундай чевар теримчиларни кўплаб учратиш мумкин. Агар уларнинг ҳаммасига «Правда» колхозидаги сингари қизил рўмол ўратиб қўйилса, оппоқ пахтазорлар гўё лолазорга айланиб кетарди.

Ана шу қизил рўмоллилар районнинг юкини енгил қилаяпти, шуҳратини ошираяпти, «оқ олтин» дурдоналарини хирмонларга уюб ташлаяпти.

Қизил рўмолли теримчилар сафи яна кенгаймоқда. «Ленинизм» колхозининг механик-ҳайдовчиси турсунойчи Ҳурби Абдуқодирова ХВС-1,2 машинаси билан дастлабки кунларданоқ 3 тоннадан ошириб пахта тера бошлади. Бу, қизил рўмол ўраган 30 теримчининг меҳнатига баравардир. Сталин номли колхознинг Мелибой Солиев, Свердлов номли колхознинг Ким Антон, «III Интернационал» колхозининг Мунаввар Носирова каби механик-ҳайдовчилари ҳам қизил рўмол ўраган қизлар сингари ғайрат кўрсатиб ишламоқдалар, хирмонларга барака киритмоқдалар.

«Ленинизм» колхозида Ахмадали Қурбонов билан «Политотдел» колхозининг Бакир Нурумбетов сингари кексалари ҳам ёшлардан қолишмайди. Колхозларда булар каби хирмонда астойдил ишлаётган кексалар оз эмас. Уларга ҳам қизил белбоғлар боғлаб қўйиса арзийди. Юқори Чирчиқ районида бундай пешқадамлар кўп. Районнинг шон-шуҳратини кўтариш учун бел боғлаган бу азаматларга ҳар қанча раҳмат деса арзийди.

Б. ХАЛИЛОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг мухбири.

ТАНҚИДДАН СЎНГ

Яқинда «Муштум» ва «Тошкент ҳақиқати» пахта далаларида деган материалда бизнинг колхоз танқид қилинган эди. Правление ва партия ташкилоти бу мақолани активлар ўртасида кенг муҳокама қилди. Терим даврида йўл қўйилган камчиликлар очиб ташланди. Терим суръатини тезлаштириш учун тадбирлар белгиланди.

Бу тадбирларда теримчилар сонини кўпайтириш, мавжуд пахта териш машиналарини ишга тушириб юбориш, теримчиларга ва механик-ҳайдовчиларга маданий-маиший хизматни яхшилаш кўзда тутилган эди.

Белгиланган тадбирлар секин-аста амалга оширила бошланди. Кейинги вақтларда теримчилар сони 200 — 250 кишига кўпайди. Дала шийпонларида икки маҳал иссиқ овқат қилиб берила бошланди.

Айниқса, кейинги вақтларда колхозимиздаги 34 та пахта териш машинасини ишга солиб юбориш чораларини кўрдик. Ҳозир далаларимизда 28 та машина билан пахта терила бошланди. Биргина ўртоқ Полюнина бошлиқ бригадада 5 та машина ишлаяпти. Шунинг учун бу бригадада кунига 4 — 5 процент миқдорида пахта териб топширилаяпти. Илғор механик-ҳайдовчиларимиздан ўртоқ Борис Шеремет ўзининг ХВС-1,2 машинаси билан дастлабки кунларданоқ кунига 4 тоннадан пахта тера бошлади.

Шу кунгача ўртоқ Турғунбой Холжигитов бошлиқ илғор бригада аъзолари йиллик планни 49 процент бажарди. Бир қанча бригадалар ҳозир унга тенглашиш учун ҳаракат қилмоқдалар. Шу туфайли колхоз бўйича ҳозирги кунларда салкам икки процентдан пахта топширяпмиз.

Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти ўзлари белгилаган тадбирларни амалга ошириш, йиғим-терим суръатини тезлаштириш учун бундан буён янада зўр бериб ҳаракат қиладилар.

Ж. САФАРОВ,
Янгийўл районидаги Киров номли колхоз раиси.

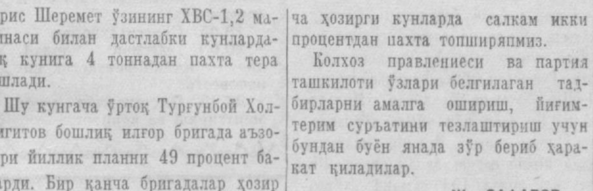

(Социалистик мажбуриятга нисбатан процент ҳисобида)

Районлар номи	Бир кунда	Мавсум бошидан	Районлар номи	Бир кунда	Мавсум бошидан
Юқори Чирчиқ	3,27	39,73	Қуйи Чирчиқ	1,66	19,48
Ўрта Чирчиқ	1,74	25,45	Оржоникидзе	1,20	18,09
Чиноз	1,62	24,39	Янгийўл	1,37	17,19
Пискент	1,59	23,38	Гулистон	1,24	16,83
Оққўрғон	1,33	20,66	Бекобод	1,05	14,66
Бўка	1,49	20,33	Янгиер шаҳри	1,18	13,42
Сирдарё	1,45	20,11			

Куйбишев номли колхоз раиси ўртоқ Турсунмат Ғуломов механик-ҳайдовчиларнинг ғайратга тўлиб-тошиб ишлаётганини гапирди. Дарҳақиқат шундай экан. Колхознинг донгдор бригадири ўртоқ Ҳакимжон Рустамов бошлиқ бригадада 8 та пахта териш машинаси унумли ишлаб турипти. Механик-ҳайдовчи Зариф Отамуродов ХВС-1,2 машинаси билан кунига 5 — 6 тоннадан пахта термоқда. Унинг хирмонга тўккан пахтаси 50 тоннага етиб қолди.

Бироқ, районнинг кўпчилик колхозларида пахта териш машиналари жуда унумсиз ишламоқда. Шундай фактлар ҳам учрайдики, айрим механик-ҳайдовчилар пахта терадиган пайкал излаб қимматли вақтларини бекорга ўтказмоқдалар.

Районда 184, шу жумладан колхозларда 133 терим машинаси бор. 27 сентябрь куни колхозлар бўйича 96 машина ишлаб, 116 тонна пахта терган. Бундай қараганда машиналарнинг иш унуми унчалик кам эмасга ўхшайди. Бироқ, мавжуд пахта териш машиналарининг анчагина қисми ХВС-1,2 агрегатларидан иборат эканини ҳисобга олсак, машиналар жуда унумсиз ишлаётгани равшан бўлади. Ахир илғор механик-ҳайдовчилар ХВС-1,2 машинаси билан 7—8 тоннадан пахта термоқдалар. Шундай бўлгач, далада ишлаган ҳар қайси терим машинаси ҳисобига бир тоннадан сал ортиқроқ пахта тўғри келиши нормал бир ҳол эмасда, ахир!

Сирдарёда машиналар унумсиз ишламоқда

Карл Маркс номли колхозни мисолга олайлик. 27 сентябрда 6 та машина ишлаб, уларнинг ҳар бири 336 килограммдан пахта терган. 28 сентябрда машиналарнинг иш унуми салгина ортган. 6 та агрегат билан 4 тонна пахта терилди. 6 агрегатнинг лоақал 2 — 3 таси «ХВС» дан иборат-ку. Демак, бу колхозда пахта териш машиналари ҳамон унумсиз ишламоқда. Колхоз раҳбарлари машиналар иши билан яқиндан шуғулланмаётирлар. Механик-ҳайдовчиларнинг унумли ишлаши учун яхши шароит яратиб берилмаётир. Қуйидаги факт бунга мисол бўла олади.

Машина терими бораётган карта четидаги хирмонда колхоз агрономи ўртоқ Инат Раҳимов турган экан. Ундан «ХВС»ларнинг иш унумини сўрадик. Маълум бўлишича, механизатор Соғиндиқ Бойназаров бошқараётган «ХВС» билан кунига 1600 — 1800 килограммдан пахта терилмоқда.

— Бугун Соғиндиқ қанча тераркин? — агроном фикрини билмоқчи бўлиб сўрадик.

— Мазаси йўқ, — деди Инат Раҳимов, — мана шу тўп Соғиндиқнинг пахтаси.

— Нима бўлди, жуда оз-ку?

— Яқинда келди-да.

— Қаердан?

— Тўртинчи бригадада эди, соат 4 да бу ерга келди.

Агрономнинг гапларига қараганда, механизатор Соғиндиқ Бойназаров икки кун ичида 3 та бригадага кўчипти. 27 сентябрь куни туш пайтигача биринчи бригадада, кейин тўртинчи бригадада, 28 сентябрь куни тушдан кейин 11- бригадада ишлапти. Шунинг учун у илғор механик-ҳайдовчиларга қараганда 4 — 5 баравар кам пахта термоқда.

Яқинда «Ўзбекистон» колхозида машина теримига тайёргарликнинг бориши қаттиқ танқид қилинди. Район партия комитетининг бюроси газетада айтилган танқидий фикрларни тўла тасдиқлаб, колхоз раиси ўртоқ М. Алимуҳамедовни жиддий огоҳлантирди. Айниқса бу йил машина теримига катта эътибор бериш кераклигини қайта-қайта уқтирди. Раис бюро қароридан тегишли хулоса чиқариши керак эди. Бироқ, шу кунлардаги иш бундай бўлмаганини кўрсатиб турипти.

Колхозда 19 та машина бор. 27 сентябрда шуларнинг 13 таси ишлаб, 9.600 килограмм пахта терган. Эртаси куни ишлаб турган машиналарнинг иккитаси тўхтатиб қўйилган. Ўша куни 11 машина билан 5.500 килограмм пахта терилди. Қани айтингчи, шу фактларни кўра-била туриб, колхоз раҳбарлари газета танқидидан, район партия комитети бюросининг қароридан тегишли хулоса чиқарипти, машиналар ишини жонлантириб юборипти, деб айтиш мумкинми?

Охунбобоев номли, Ильич номли, М. Горький номли, «Биринчи Май» колхозларида ҳам ҳар қайси терим машинаси билан 600 — 800 килограмм атрофида пахта терилмоқда.

Бу йил Сирдарё районида 14.508 тонна пахта машинада териладн. Бироқ, машиналарнинг унумсиз ишлаётганлиги туфайли 3 октябргача 1814 тонна пахта терилган. Шунинг учун колхозларнинг раҳбарлари, барча механизаторлар терим агрегатларининг иш унумини кескин оширишга эришишлари керак. Акс ҳолда машина терими плани бажарилмай қолади. Бу, шундай гуноҳ бўладики, уни сира кечириб бўлмайди.

С. СУЛТОНОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг мухбири.

Илғор теримчиларга тенглашинг!

Ўрта Чирчиқ районидаги Куйбишев номли ва «Ленин йўли» колхозларида пахта йиғим-терими тобора қизғин тус олмоқда. Кўпмингкилограммчи чевар теримчилар ҳаммага намуна кўрсатиб ишламоқдалар. Суратларда: (чапдан) «Ленин йўли» колхозининг кўпмингкилограммчи теримчилари Х. Абдураҳмонова, Н. Ҳасанова, Куйбишев номли колхоз аъзоси Ж. Абдуқодирова, «Ленин йўли» колхозидан О. Абдураҳмонова, Куйбишев номли колхоздан Ш. Байирова ўртоқлар. Буларнинг ҳар бири кунига 180 — 200 килограммдан пахта термоқдалар.

М. Шевелев фотолари.

Энг кучли сунъий булоқ

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ядро физикаси институтининг илмий шаҳарчасида олимлар ва геологлар кўпдан бери кутган воқеа рўй берди. Шаҳарча территориясида қудуқ қазилди. Бу қудуқ Тошкент атрофидаги артезиан ҳавзаси бўйича иссиқ минерал сувнинг энг кучли фонтанини ҳосил қилди. Қудуқдан бир кеча-кундузда икки минг кубометрдан кўп сув чиқади, сув ҳарорати 65 градусга етади.

Ўртоқ Акбархўжаев ва мастер ўртоқ Марин раҳбарлигида ишлаган пармаловчилар бригадаси жуда чуқурликдан — 1650 метрдан 1815 метргача чуқурликдан сув чиқардилар. Ҳозир сув учта катта оқим тарзида чиқиб турибди.

Янги иссиқ минерал сув манбаи — олимларнинг кўрсатмаси бўйича пармаловчилар томонидан Тошкент атрофи ҳавзаси территориясида пармаланган ўн бешинчи манбадир. Иссиқ сув чуқурликдан ер юзасига тадқиқотчилар кутганидан анча кўп отилиб чиқди.

Янги қудуқни тезроқ ишга тушириш чоралари кўрилаётир. Ўзбекистон атомчилари шаҳрида ер остидан чиққан табиий иссиқликдан уй-жой биноларини ва маданий-маиший муассасаларни иситиш учун фойдаланиш юзасидан кенг миқёсда тажриба ўтказилди. Бу ердаги деярли ҳамма уйлар ана шунга мўлжаллаб қурилган. Иссиқ сувни теплицаларга ҳам етказиб бериш мўлжалланади. Теплицалар олимларни ва уларнинг оила аъзоларини йил бўйи сабзавот ва мева билан таъминлаб туради.

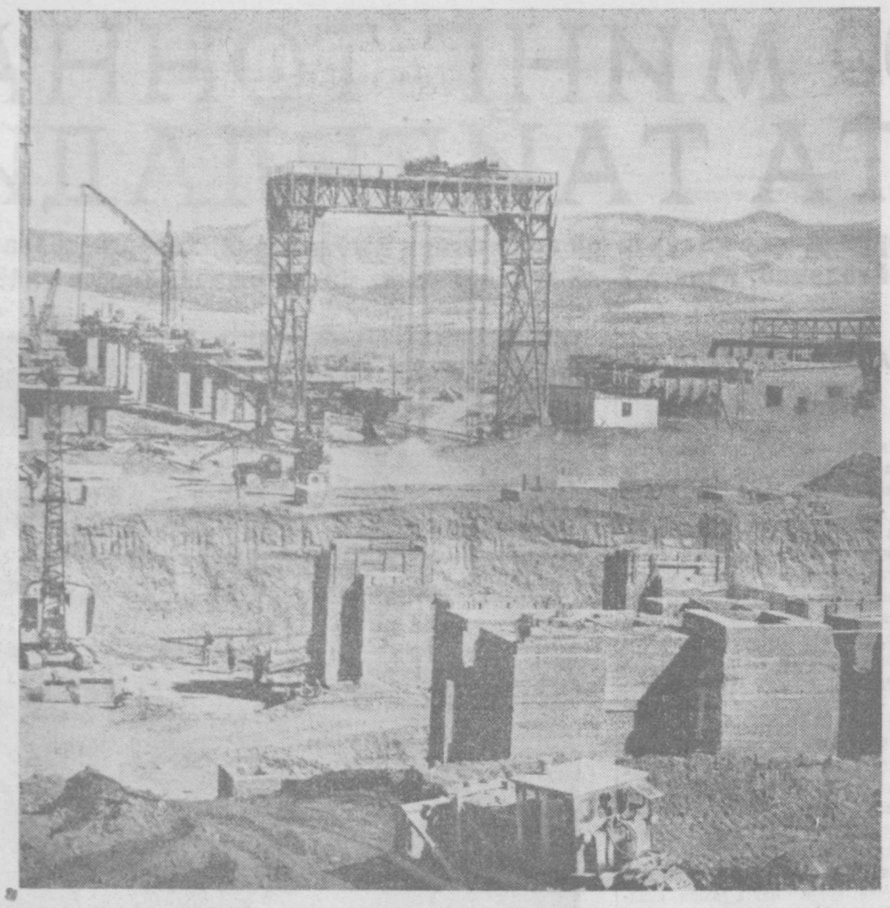

Суратда: Оҳангарон цемент заводи қурилишида.
Р. Шамситдинов фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

ИНСОН АҚЛ-ИДРОКИ МЎЪЖИЗАЛАР ЯРАТМОҚДА

СУНЪИЙ ЙЎЛДОШ УЧИРИЛГАНИГА 4 ЙИЛ БЎЛДИ

Ернинг биринчи совет сунъий йўлдоши учирилганига 4 йил бўлди. Ўша кундан бошлаб космосни эгаллаш соҳасида янги эра бошланди.

Космосни эгаллаш соҳасида янги эра очган совет олимларининг бу муваффақиятлари, шубҳасиз, социалистик жамият тараққиёти, унинг экономикаси ва маданияти, фани ва техникасининг ривожланиши билан боғлиқдир. Бу ютуқлар шунингдек оғир индустриямизнинг, машинасозлик ва асбобсозлигимизнинг, радиоэлектроника ва электромеханикамизнинг катта одим ташлаганлигининг ёрқин ифодаси ҳамдир.

Ернинг биринчи сунъий йўлдоши учирилгандан кейин орадан бир ой вақт ўтар-ўтмас иккинчи совет сунъий йўлдоши орбитага чиқарилди.

1958 йилнинг 15 майида фан ва техникамизда яна бир катта мўъжиза яратилди. Бу сафар Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши, парвоз қилдирилди. 1959 йилнинг 2 январида ҳам жаҳон бўйлаб яна бир хушхабар тарқалди. Ойга томон учирилган ракета Ернинг тортиш кучини енгиб, космик фазога қараб учди ҳамда қуёшнинг сунъий планетаси бўлиб қолди.

Орадан 9 ой ўтгач, ойга учиш амалга оширилди. Совет Иттифоқи давлат герби солинган вимпел ойга қўндирилди.

Учинчи космик ракета ойнинг бизга кўринмайдиган томонини суратга олиб, фотосуратларни ерга узатган бўлса, иккинчи йўлдош-кема жониворларнинг космосга учиши ва қайтиб тушиши проблемасини ҳал қилди.

Ернинг сунъий йўлдошлари, космик ракеталар ва йўлдош-кемаларнинг парвозлари вақтидаги текширишлар процессида кўпгина илмий кашфиётлар яратилди. Атомнинг ўзига хос хусусиятларини ўрганиш соҳасида эришилган ютуқлар ана шулар жумласидандир.

Атомнинг таркиби ва хусусиятини ўзгартириш мумкинлиги ҳал қилингандан кейингина модданинг тузилиши тўғрисида батафсилроқ маълумотлар тўплашга муваффақ бўлинди. Атом ядроси ичида содир бўладиган реакция ҳаракати тезлиги кейинги йилларгача ноаниқ эди. Космик нурлар деб аталувчи кўринмас нурларни текшириш вақтида бу «сир»лар янада ойдинлашди.

Эндиликда космик нурлар ҳақидаги фан ҳозирги замон физикасининг етакчи соҳаларидан бири бўлиб қолди. Атом заррачаларининг тамомила янги хусусиятлари аниқлангач, космик нурларнинг аҳамияти катта эканлиги маълум бўлди.

Космик нурлар атом ядроси ва оддий заррачаларни ўрганишда муҳим роль ўйнайди. Чунки, космик нурлар катта энергияга эга бўлиб, атом ядросига урилганда сунъий ядро реакцияларини вужудга келтиради.

Шуни айтиш кифоядирки, агар ҳозирги замон тезлатгичларидан энг кучлиси ҳисобланган синхрофазотронда протонлар энергияси 10 миллиард электрон-вольтга етса, олам фазосидан бизга етиб келадиган баъзи космик заррачаларнинг энергияси 1000 миллиард электрон-вольтланишга эга. Шунинг учун ҳам бу заррачаларни ҳамда уларни вужудга келтирадиган ҳодисаларни ўрганиш катта илмий аҳамиятга эгадир.

Ернинг сунъий йўлдошлари ва ракеталарни учириш натижасида атмосферанинг юқори қатламли структураси атрофлича ўрганилди. Бу билан астрономия фани кўпгина янгиликлар билан бойиди.

Ионосферанинг электромагнит кучи билан радио тўлқинлари узоқ масофаларга тарқалади. Кузатишлар бу процесснинг энг муҳим томонларини ҳам конкретлаштирди. Эндиликда зарядли заррачаларнинг концентрациясини аниқлаш бўйича ҳам кўпгина маълумотларга эгамиз.

Совет кишисининг космосга учадиган куни ҳам яқинлашиб қолди. Ҳақиқатан ҳам ўртоқ Никита Сергеевич Хрушчев ўзининг Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг XV сессиясида сўзлаган нутқида айтганидек, инсоннинг ақли ва қўли Ер атрофида учиб юрган космик кемани яратди. Инсон эндиликда одамларни планетамиз доирасидан ташқаридаги узоқ масофаларга юборишга қодир бўлиб қолди. Биз ерда ва унинг устида ҳайратда қоларлик тезлик билан ҳаракат қилмоқдамиз. Билиш доирамизнинг чегаралари шу қадар кенгайиб кетдики, биз ўзимиз ҳам бунга таажжубланмоқдамиз.

Инсониятнинг ақл-идроки ва заковати ҳозирги кунда жуда катта мўъжизалар яратмоқда. Бу эса фан ва техника соҳасида янада чексиз имкониятлар очилаётганлигини кўрсатади.

Р. МАҚСУМОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ядро физикаси институтининг аспиранти.

Тошкентдаги Чет тиллар педагогика институтида чет тил сўзларини тўғри ўқиш ва талаффуз қилишга ўргатадиган махсус синхрон радиомагнит аппаратлари ва овоз ёзиш студияси бор. Ҳар бир аудиторияга наушниклар ҳамда овозни қабул қилувчи аппаратлар ўрнатилган. Буларнинг ҳаммаси студентларга чет тилларни ўрганишда катта ёрдам бермоқда. Суратда: институтнинг 3-курс студентлари Сурайё Абдуллаева (чапда) ва Марҳамат Тожиева инглиз тили дарсида.
М. Нуритдинов ва А. Абалян фотоси.

Ҳосил байрами

Яқинда Островский номли пионерлар саройининг салқин боғида Калинин, Октябрь район мактаб ўқувчиларининг ҳосил байрами ўтказилди. Аллеяларда мактаб тажриба участкаларида етиштирилган ҳосилдан катта кўргазма ташкил қилинди. Калинин районидаги 27- мактаб ёш мичуринчиларининг кўргазмада намойиш қилинган меҳнати самаралари кишини қувонтиради. Ўқувчилар мактабга қарашли 16 гектар майдонга ҳар хил сабзавот ва техника ўсимликлари экиб, юқори ҳосил олганлар. Улар кўргазмага қўйишга ажратилган помидор, лавлаги, қовун-тарвуз ва пахта ҳосилини «ДТ-14» маркали ўз тракторларига ортиб келдилар.

Шу райондаги 26- мактаб ёш жўхорикорлари ҳам катта ғалабага эришдилар. Улар 5 гектар ерга экилган маккажўхорининг ҳар бир гектаридан 800 центнердан силос тайёрладилар.

Ёш мичуринчиларни СССР Халқ хўжалиги ютуқлари выставкасининг вакили Д. Шурков қизғин табриклади. Кўргазма жюриси энг яхши натижага эришган 27-мактаб ўқувчиларини биринчи даражали диплом билан, 26- мактаб ёш табиатшуносларини эса иккинчи даражали диплом билан тақдирлади.

I. ИЛЕСОВ.

Қисқа сатрларда

ГУЛИСТОН. «Красная заря» колхозининг 1000 хонадони Фарҳод ГЭСи қуввати билан ёритилди. 2-«Первомаец» совхозида 350 ўринли клуб биноси қурилаётир.

Т. Имомов,
С. Исақов,
Ҳ. Халилов.

СИРДАРЁ. 70- автобаза ҳузурида уч ойлик шоферлар тайёрлаш курси очилди. Курсда 30 киши ўқимоқда.

Р. Очилов.

ЮҚОРИ ЧИРЧИҚ. «Ленинский путь» колхозида 2 мактаб ва 2 туғруқхона бинолари барпо этилди.

Ю. Баҳодиров.

ОРЖОНИКИДЗЕ. «XXI партсъезд» совхозининг 3-бўлимида 40 ўринли касалхона биноси қурилиб, фойдаланишга топширилди.

А. Эгамназаров.

ТОШКЕНТ. Октябрь район колхоз бозоридаги 19-саноат моллари магазинининг бўлимлари молларни кенг намойиш қилишга мослаштирилиб қайта қурилди. Натижада савдо обороти 1,5—2 баравар ортди.

Ж. Носиров.

„Бахтли“ билет эгалари

Учинчи навбат чиқарилган пулбуюм лотереясининг «бахтли» билет эгалари аниқланаётир. Тошкент шаҳар Октябрь районидаги Бобожонов кўчасида яшовчи пенсионер Мавлон Аъзамов оиласи 44918 серияли 185- билетга «Москвич» енгил автомашинаси ютди.

Қорақалпоғистон АССРдаги Ленин номли колхоз аъзоси Оллоберган Норбоев эса 3 сўмлик лотерея билети билан «Волга» автомашинасига эга бўлди.

З. ОРИПОВ.

ЙЎҚОЛСИН САВДОГАРЛАР!

Чирчиқ бозоридаги текинхўрлар

Яқинда биз Чирчиқ шаҳрининг саноат товарлари ва тутилган моллар билан савдо қилинадиган бозорида бўлдик. Бу ерда магазин, ларёк ва лотокларда давлат молларини ҳалоллик билан сотаётган, совет савдоси маданиятини яхшилашга интилиб, харидорларга хушмуомила қилаётган кишилардан ташқари ҳаромхўрлик билан кун кечириш йўлига кириб олган, саноат ва озиқ-овқат товарларини олиб сотиш билан шуғулланаётган текинхўрларни ҳам учратдик.

Мана, Абдужалил Тожиев деган шахс. У, олдига қора мурч, алоҳида халтачаларга солинган аччиқ тош ва яна бошқа алла нималарни ёйиб қўйган.

— Қора мурчнинг пачкаси неча сўм? — сўрадик.

— Тўрт сўм, — жавоб берди Тожиев.

— Бир пачка мурч магазинда икки сўм туради-ку, сиз нима учун икки баравар қиммат баҳо билан сотаётирсиз?

— Мен шундан нон емоқчиман,— деди уялмай-нетмай Тожиев.

Бу чайқовчининг инсофни виждонига қўшиб ютиб юборгани, меҳнаткашларнинг ҳалол меҳнат билан топган пулини ҳаёсизлик билан ўзлаштираётганидан ҳайратда қолдик. Халталардан бири очиб кўрилган эди ундан ҳали сотилмаган 20 пачка қора мурч чиқди.

Биргина Тожиев эмас, Шамси Тошмуҳаммедов ва Нуриддин Муҳиддинов деган шахслар ҳам худди ана шундай текинхўрлик билан кун кечириш йўлига тушиб олганлар. Улар кун бўйи бозорда гирди-капалак бўлиб юрадилар, турли саноат молларини олиб-сотиш билан шуғулланадилар.

Ажабо, уларни бунга нима мажбур қилаяпти? Улар ҳалол меҳнат қилишга бўйинлари ёр бермаётгани учун чайқовчилик қилиш йўлига ўтиб олганлар

Бу ерда очиғини айтиш керак. Абдужалил Тожиевнинг ўғли Абдуқаюм Абдужалилов электрокимё комбинатида ишлайди, яхшигина обрўга эга, тузуккина маош олади. Шамси Тошмуҳамедовнинг ўғли Фозилҳақ Тошмуҳаммедов эса шаҳардаги 6-ўрта мактабда ўқитувчилик қилади. Ҳа, ўқитувчилик қилади! Наҳотки, улар ўз оталарини нотўғри йўлдан қайтаришга қодир бўлмасалар?! Наҳотки, улар ўз оталари ҳаромхўрлик билан топаётган текин пулга шерик бўлаётган бўлсалар?! Бунга кишининг ақли бовар қилмайди, қалби, виждони бу фикрни рад этади. Лекин афсуски, бу ҳақиқат!

Нуритдин Муҳиддинов Қипчоқ посёлкасидаги 55-уйда яшайди, Тошкент шаҳридаги 7-болалар касалхонасида, қоровул бўлиб ишлайди. Ўзи ёш, бақувват, тоғни урса талқон қилгудек кучи бор. Аммо унинг куни Чирчиқ шаҳар бозорида ва Троицк посёлкасидаги бозорда олиб-сотарлик қилиш билан ўтади.

Йўлдош Аҳмедов эса Тошкент шаҳар, Фрунзе район, Педагогика кўчасидаги 69-уйда яшайди ва 157-қурилиш трестида номигагина ишлайди. Асосан эса у ҳам юқоридаги бозорларда чайқовчилик қилиш билан шуғулланади. Бунинг устига Бўстонлиқ район бозорига ҳам қатнайди.

Бозорга олиб борадиган йўл чеккасида хўрозқанд сотиб ўтирган бир аёлга дуч келдик. У, Тошкент шаҳар, Гулистон кўча, Халқобод тупик, 6-уйда яшовчи Муҳаббат Мусаева экан. Бу саёқ аёл уйида хўрозқанд ясаб, уни доимо Чирчиқ шаҳрига олиб келиб сотиш билан овора. Икки соат ичида 151 сўмлик хўрозқанд сотибди. Ёнидаги халтасида ҳали сотилмаган матоҳининг сон-саноғи йўқ.

П. Змеев деган ёш йигит Чирчиқ шаҳрида яшайди ва Тошкентдаги касаба союз ходимларини қайта тайёрлаш мактабида ўқийди У, ўқувчи ниқоби остида пинҳона чайқовчилик билан шуғулланади, дам олиш кунлари бозорда болалар ўйнайдиган шар сотади.

Ҳеч қаерда ишламайдиган, давлат уйида истиқомат қиладиган чирчиқлик Анастасия Лопатина хотин-қизларнинг ички кийим-бошини, «Чирчикхимстрой»нинг 4-қурилиш участкасида слесарь бўлиб ишловчи Леонид Сушко ўз уйида диван ясаб сотиш йўли билан бойлик тўплаб келмоқдалар.

Совет жамоатчилиги текинхўрлар, чайқовчилар ва ишламай кун кўрувчи бошқа паразит шахсларга ўз орамизда ўрин йўқ, деган шиор остида уларга қарши кескин кураш бошлади. Юқорида номлари санаб ўтилган шахслар ҳам жамоатчилик нафратига дучор бўлмоқдалар, жамиятимиз ҳаётига доғ туширмоқдалар. Текинхўрларга орамизда ўрин йўқ. Улар ҳам барча соф виждонли совет кишилари қатори ҳалол меҳнат қилишлари зарур. Ҳаётнинг талаби шу.

«Тошкент ҳақиқати» газетасининг рейд бригадаси:

Абдиқодир МАҲМУДОВ — Чирчиқ шаҳар милиция бўлимининг ходими. Комил МУҲАММЕДОВ— 5-ишчи-ёшлар мактабининг ўқитувчиси, Турдивали ЎРУНОВ— ишчи мухбир.

Юрист олимлар ишчилар ҳузурида

Яқинда Олмалиқдаги Техниклар уйида совет қонунчилиги юзасидан савол-жавоб кечаси бўлиб ўтди. Сиёсий ва илмий билимлар тарқатувчи республика жамияти правлениесининг давлат ва ҳуқуқ секцияси томонидан ташкил қилинган бу тадбир олмалиқликларни хурсанд қилди. Кечага шаҳар саноат корхоналарининг ишчилари, зиёлилар, пенсионерлар тўпланди.

Ўзбекистон ССР социал-таъминот министрлиги, Ички ишлар министрлиги область бошқармаси ходимлари ва В. И. Ленин номидаги Тошкент давлат университети юридик факультетининг олимлари ишчилар ҳузурига келган эдилар. Пенсия таъминоти, совет жиноят ҳуқуқи, меҳнат қонунлари тўғрисида йиғилганлардан кўплаб саволлар тушди. Ишчилар тартиббузарларга қарши курашда жамоатчиликнинг ҳуқуқлари, оилага оид қонунлар тўғрисида ҳам қизиқарли саволлар беришди. Бу масалалар юзасидан Республика социал-таъминот министрининг ўринбосари ўртоқ Бурхонов, жамият правлениеси давлат ва ҳуқуқ секцияси бюросининг раиси доцент З. Иномжонов, ТашГУ юридик факультетининг декани доцент Б. Аҳмедов, юридик фанлари кандидатлари З. Бовшовер, Н. Капустянский, Ф. Сайфуллаев, И. Стерник, И. Зокиров ва бошқа ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Савол-жавоб кечаси деярли 3 соат давом этди. Совет қонунчилиги пропагандасининг бундай формаси ишчилар учун жуда фойдали бўлди.

Юрист-олимлар бригадаси яқин кунларда областимизнинг Чирчиқ, Оҳангарон ва бошқа саноат марказларига ҳам борадилар. Бу шаҳарларда ҳам ана шундай кечалар ташкил қилинади.

Л. ТРАНИС.

Физкультура ва спорт

АРАНГ ДУРАНГ

«Пахтакор» нинг Харьков «Авангард» командаси билан бўладиган учрашувидан тошкентлик тамошабинлар кўп нарса кутган эдилар. Ахир пахтакорчилар қачонгача турнир жадвалининг охирида турадилар, группа пешқадами бўлиб келаётган харьковликлардан уларнинг қаери кам? Йўқ, бу сафар ҳам пойтахтимиз футбол ишқивозлари хурсанд бўлмади.

Майдон эгалари ўйинга ўзгарган состав билан тушдилар. Командада қўполлиги, интизомсизлиги қаттиқ қораланган Г. Красницкий, С. Стадник, Л. Феофанов йўқ эди. Ҳужум линиясида ёш спортчилар Раҳматуллаев, Ёқубов, Абдураимовлар ўйнади. Ярим ҳимоячи Тазетдинов эса марказий ҳужумчи бўлиб майдонга тушди. Бу ўйинчиларнинг уюшган «ансамбль» ташкил қилаолмагани, бир-бирини яхши тушуниб етмаганлиги яққол сезилди. Тазетдинов ҳужумга бошчилик қилишга уринди-ю, уни қўллаб-қувватловчи топилмади. Беляков биринчи таймдагина дуруст ўйнаб, сўнг яхши имкониятларни бой бериб қўйди. Раҳматуллаев, сўнгра унинг ўрнига тушган Фозилов ҳам яхшироқ ҳаракат қилаолмади. Натижада бутун 90 минут давомида меҳмонлар дарвозасига қараб икки-уч мартагина тўп тепилди, холос. Бунинг аксича харьковликларнинг активлиги тошкентлик ҳимоячиларни бор куч билан ўйнашга мажбур қилди. Айниқса учрашувнинг сўнгги минутларида уларнинг устма-уст қилган ҳужумлари жуда хавфли бўлди. Лекин «Пахтакор»нинг марказий ҳимоячиси Моторинининг кўз-қулоқ бўлиб туриб дадил ўйнаши, Тажиров, Суюнов, Шариповларнинг дарвоза олдида вужудга келтирган мустаҳкам «қўрғони» меҳмонларга ҳисобни очишга имкон бермади. Шундай қилиб пахтакорчилар аранг дурангга эришдилар.

* * *

Мамлакат чемпионатининг навбатдаги ўйинлари қуйидаги натижаларни берди: «Локомотив» — «Динамо» (Киев) — 0:1, «Торпедо» — «Динамо» (Москва) — 2:0, «Беларусь» — «Даугава» — 2:1, «Динамо» (Тбилиси) — «Спартак» (Москва) — 1:2, «Шахтер»—«Зенит» — 2:1, «Молдова» — «Калев» — 6:0, «Нефтяник» — «Спартак» (Вильнюс) — 2:1.

С. МУСАЕВ.

КАТТА РИНГ ДАВРАСИДА

М. Горький номли маданият ва истироҳат боғида бокс бўйича Ўзбекистон шахсий-команда биринчилиги мусобақалари 4 кун давом этди. Республикамизнинг ҳамма областларидан келган 95 боксчи ўртасида бўлган қизғин спорт кураши якунланди.

Пойтахтимиз боксчиларидан А. Икромов, В. Писарев, В. Гладков, Базарнов, А. Морчнев, Козлов, И. Будман, Шароь, А. Топчий, А. Баранов ўртоқлар ўз вазнлари бўйича 1960 йилги Ўзбекистон ССР чемпиони деган шарафли номни олишга муяссар бўлдилар. Тошкент шаҳрининг биринчи командаси биринчи, иккинчи командаси эса иккинчи ўринни эгаллади. Областимиз боксчилар командаси учинчи ўринга чиқди.

Б. ПУЛАТОВ.

«ХИМИК» ПЕШҚАДАМЛИК ҚИЛМОҚДА

Чирчиқ шаҳрининг «Химик» футбол командаси республика биринчилиги учун ўтказилаётган мусобақада кетма-кет 9 та ғалабага эришиб, 18 очко тўплади. Чирчиқ футболчилари Термиз шаҳар, Қорақалпоғистон АССР командаларини, Тошкентнинг Армия спорт клуби 1- командасини, «Тўқимачи», «Меҳнат» футбол коллективларини мағлубиятга учратди.

Тошкент тўқимачилик комбинати футболчилари ҳам биринчилик мусобақаларини муваффақиятли ўтказмоқдалар. Яқинда улар Термиз шаҳрининг «Меҳнат» командасини 7:0 ҳисоби билан ютдилар.

Т. СИХАРУЛИДЗЕ,
Р. ИБРОҲИМОВ.

Телевизор экранида

4 ОКТЯБРДА

19.00. «Тинчлик — бахт демакдир». Ўқувчилар учун ўзбек тилида адабий-музикали композиция.

19.30. «Фазога йўл». Рус тилида ижтимоий-сиёсий эшиттириш.

19.45. Сўнгги ахборот.

20.05. «Осмон чорлайди» — илмий-фантастик киноповесть.

21.25. Пахтакорлар учун эшиттириш ва концерт.

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

Тошкентнинг томоша залларида

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА— 4/X да **Севилья сартароши.** Дебютант **Г. Д. Исахонов** (бас) иштирок этади, 5/X да **Флория Тоска.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 4/X да **Ҳуррият**, 5/X да **Имон.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА— 5/X да артист ака-ука **Ширманлар** иштироки билан **катта цирк томошалари.**

Таманго (янги кенг экранли бадиий фильм) — қишки «ВАТАН», «МИР» (кундуз ва кечқурун), «ФЕСТИВАЛЬ» (кеч соат 8 ярим ва 10 яримда).

Таврия — қишки НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун), ёзги «ВАТАН» (кеч соат 7-40 минут ва 9 яримда).

Шанбадан душанбагача — «ИСКРА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ЎЗБЕКИСТОН», КАФАНОВ номли (кеч соат 8 яримда), ТЕЛЬМАН номли (кеч 7-40 минут ва 9 яримда), ПУШКИН номли (кеч 8 ярим ва 10 яримда), «УДАРНИК» (кеч 8 яримда).

Юлдузлар — «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун), «ПОБЕДА» (кеч 7-40 минут ва 9 яримда).

Ҳамма қийинчиликни енгиб — «ОКТЯБРЬ» (кеч соат 7-40 минутда).

Янги Деҳли (1 ва 2-серия) — ёзги НАВОИЙ номли (кеч соат 7-40 минутда).

Одам қони сув эмас — КАФАНОВ номли (кеч соат 10 яримда).

Минг қиёфага кирган киши (кеч соат 8 да). **Тунги патруль** (кеч 10 да) — СТЕПАН РАЗИН номли.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА
5 октябрда
катта цирк томошалари
Артист ака-ука
ШИРМАНЛАР
қатнашади.
Томоша кеч соат 8 да бошланади.

3-ТЕГИРМОН ЗАВОДИГА
ишбай асосида ишлаш учун:
ун қопловчилар, мойловчилар, магнитчиклар, транспортёрчилар, ёрдамчи ишчилар
керак
Тошкент шаҳар, Ульяновская кўча, 50-уйда кадрлар бўлимига мурожаат қилинсин (соат 9 дан 16 гача).

«ТАШПРОМТОРГ»ГА
савдо автоматлари ва касса аппаратларига қараб туриш учун механиклар, транспорт ишчилари
КЕРАК
Сталин кўчаси, 41-уйда кадрлар бўлимига учрашилсин.

Оржоникидзе район, Дўрмон қишлоқ советидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозида турувчи **Туроб Йўлдошевнинг** Оржоникидзе район, Қибрай қишлоғидаги пахта пунктида турувчи Фотиҳа Юсупова — Йўлдошевадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент область, Оржоникидзе район халқ судида кўрилади.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («Ташкентская правда») — орган Ташкентского обкома и горкома Коммунистической партии Узбекистана, областного и городского Советов депутатов трудящихся.

РЕДАКЦИЯ ва нашриёт АДРЕСИ

Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26. РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 26334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 140 Пропаганда бўлими — 34808, 136. Совет қурилиши бўлими — 136. Адабиёт ва санъат бўлими — 29040, 135. Қишлоқ хўжалик бўлими — 29040, 135. Саноат ва транспорт бўлими, Маданият бўлими — 34048, 132. Хатлар бўлими — 34048, 156. Маҳаллий ахборот бўлими—29040, 50. Секретариат—34808, 115. Эълонлар бўлими — 28142.

Р 08230. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. А. 1886.